

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

А.М. Хьоджаем щытхуцъу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфиорэр фэгъэшъошэгъэным ехылабэ

Культурэмрэ искусствэмрэ альэныкъоклэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм фэш! щытхуцъу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфиорэр Хьоджэ Аслан Мурадинэ ыкъом — Адыгэ Республикэм культурэмклэ икьэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгеим лыпкэ къашъомклэ и Къэралыгъо академическэ ансамблеу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслан

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 27-рэ, 2014-рэ илъэс
N 20

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

А.А. Арсамаковым медалэу «Адыгеим и Щытхузехъ» зыфиорэр фэгъэшъошэгъэным ехылабэ

Банк системэм Адыгэ Республикэм хэбхыгъэ щегъэшъыгъэнымклэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм фэш! медалэу «Адыгеим и Щытхузехъ» зыфиорэр Арсамаков Абубакар Алаз ыкъом — 1ахъэхэлъ коммерческэ банкэу «Московский индустриальный банк» зыфиорэм ипрезидент фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслан

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 27-рэ, 2014-рэ илъэс
N 21

Сыдигъоклэ хъазырынхэу щыт

Адыгеим и Лышъхьэу Тхъаклуцынэ Аслан мæзæм и 27-м Урысыем ошлэ-дæмышлэ Иофхэмклэ и Министерствэ Адыгеимклэ и Гъэорышлэплэ шхъалэ ипашэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкълэу Николай Басовым Iукабэ.

Цыфхэм якъэгъэнэжъын фэгъэзагъэхэм 2013-рэ илъэсым Иофэу ашлагъэм икълэуххэм ыкли тхъамыклабгъохэм къыздахын алъэкыштхэм ядэгъэзыжъын зэрэфэхъазырхэм атегушылагъэх.

Николай Басовым Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу къызэрэфилолагъэмклэ, блэкыгъэ илъэсым республикэм зы тхъамыклэгъошхо къышхуыгабэ — ошъу-ошх зэхэт Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районымрэ къащехыгъ. Ошлэ-дæмышлэу тхъамыклабгъо къэхъун зэрилъэкыштхэм ехылабгъэу цыфхэм макъэ языгъэлурэ ыкли ащ къыздыххыхэрэм ядэгъэзыжъын фэгъэзэгъэ къэралыгъо системэ зыклым игъом ищыклэгъэ Иоф-тхъабзэхэр зэкълэ зэрихъагъэх.

2013-рэ илъэсым анахъэу ялофшлэнклэ аналэ зытырагъэтыгъэр псэуплэхэм псыр къаклэмыоным тегъэпсыхъгъэ Иоф-тхъабзэхэр зехъэгъэнхэр, гидротехническэ псэуалъэхэр гъэцкълэжыгъэнхэр ары. Ахэм сомэ миллиони 125,7-рэ апэлуагъэхъагъ.

Республикэм и Лышъхьэу Урысыем ошлэ-дæмышлэ Иофхэмклэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ и Гъэорышлэплэ шхъалэ игъоу фильэгъугъ ошлэ-дæмышлэ Иофхэм апае мылыкъу, ахъщэ Iэпчлэгъанэр зэраугъоирэм ренэу ыналэ тыригъэтынэу, номер зыклэу «112-мклэ» оперативнэ къулыкъуххэм ящыклабгъэхэр языгъэгъотырэ лъэныкъом нахъ псынклэу Иоф зэхищэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу
ипресс-къулыкъу

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслан:

«Иофшлэныр нахъ гъэлъэшыгъэн фæе»

Наркотикхэм апэшлуклогъэ-нымклэ республикэ комиссиу зэхашагъэм изэхэсыгъоу тыгуасэ шылагъэр зэрищагъ Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу Тхъаклуцынэ Аслан.

Бзэджэшлагъэ зезыхъагъэхэм пшъэдэклыжъ ягъэхыгъэнымклэ Федеральнэ къулыкъум и Гъэорышлэплэу Адыгеим щылэм епхыгъэ учреждениехэм адэхсхэм наркотикхэр хэбзэнчъэу амыгъэфедэнхэм пае пэшорыгъэш Иоф-тхъабзэу зэхашэхэрэм ыкли мылъэныкъомклэ Иофхэм язытет зыфэдэм фэгъэхыгъагъ апэрэ Иофыгъоу зэхэсыгъом къыщалэтыгъэр. Мыщ епхыгъэу къэгущылагъ ыкли зэфэхысыжъхэр къышлыгъэх Гъэорышлэплэм ипашэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкълэрэ Дмитрий Кондаковым. Ащ къызэрилуагъэмклэ, 2013-рэ илъэсыр пштэмэ, республикэм ихъапсхэм ачлэс нэбгырэ 263-мэ наркотикхэр агъэфедэхэу учетым хэтыгъэх. Мы илъэсыр къызиыхъагъэм къыщегъэжъагъэу героин грамми 7,6-рэ хъапсхэм адахъан гу-

хэлъ ялагъ. Джащ фэдэу зэфэшлыгъэ учреждениехэу гъучыклэ къэшыхъагъэхэм наркотик зэкълэщыхъагъэхэр (япчъагъэклэ 72-рэ) бзэджашлэхэм зэпырадзын алозэ къаубытыгъэх.

Мыщ фэдэ шыклэр зыгъэфедэрэ бзэджашлэхэм яфэшъуашэр ягъэгъотыгъэн зэрэфарер АР-м и Лышъхьэу къылуагъ. Ащклэ Гъэорышлэплэм ипшъэрылхэр икъу фэдизэу ымыгъэцэкълэхэу ылытагъ.

— Иофшлэным еклэпакълэу фышъуилэр зэблэшъухъун, ар нахъ жъугъэлъэшыр фæе, — къылуагъ Тхъаклуцынэ Аслан. — Учреждение зэфэшлыгъэм ыкли къэшыхъагъэм наркотикхэр зэпырадзынхэ залъэкыклэ, Иофхэм язытет зэрэмытэрэзыр, пшъэрылхэр тэрэзэу гъэцкълэжъэхэ зэрэмыхъурэр нафэ. Ищыклагъэмэ, видеокамерэхэр жъугъэуцух, шъуалыплъ. Гъэорышлэплэм изакъоп, нэмыкл хэбзэхъумэкло къулыкъухэм мы лъэныкъомклэ ялофшлэн нахъ агъэлъэшыр, язэпхыныгъэ агъэпытэн фæе.

Наркотикхэр хэбзэнчъэу зыгъэфедэхэрэм ыкли зыгъэзеклохэрэм апэуцужыгъэнымклэ Иофэу ашлэрэм къытегушылагъэх Адыгэкъалэ ыкли Крас-

ногвардейскэ районым ядминистрациехэм япашэхэм ягуадзэхэу Джа-мырзэ Гошнагъорэ Анна Федоркорэ.

Къэгущылагъэхэм къызэрэхъагъэщыгъэу, наркоманием пэшлуклогъэнымклэ амалышлоу щыт физическэ культурэмрэ спортымрэ апышагъэхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэныр. Зыныбжъ имыкыгъэхэм, ныбжыкълэхэм апае Иоф зышлэрэ секциехэу, клубхэу муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ псэуплэхэм ащылэхэм ялофшлэн нахъ агъэлъэшыр зэрэфарер пштэуми зэдырагъэштагъ. Джащ фэдэу наркотикхэр хэбзэнчъэу республикэм зэрэшагъэфедэрэм фэгъэхыгъэ пэшорыгъэш зэфэхысыжъхэр комисицехэм хэтхэм ашыгъэх.

— Республикэм иминистерствэхэм, хэбзэхъумэкло къулыкъухэм, обществом тило зэхэлъэу мы тхъамыклабгъом тыпэуцужыын, тиныбжыкълэхэр, тицыфхэр къэтыухъумэнхэ, бзэджэшлагъэ зезыхъэхэрэм къатэфэрэ пшъэдэклыжъыр ядгъэхын фæе, — къылуагъ Тхъаклуцынэ Аслан зэхэсыгъом икълэух.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Шлэгъэн фæехэм атегушылагъэх

Лэжъапкълэм итын, Иофшлэ-нымклэ фытыныгъэхэр мы-укъогъэнхэм япхыгъэ Иофы-гъохэм, джащ фэдэу хэбзэ-лахъхэмрэ угъоинхэмрэ афэ-гъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцэкълэрэм алыплъэрэ республикэ ведомственнэ ко-миссием зичэзыу зэхэсыгъо мы мафэхэм илагъ. Ар зэри-щагъ Адыгэ Республикэм и Премьер-министрзу Къум-пыл Мурат. Иоф-тхъабзэм хэлэжъагъэх Иофшлэнымклэ ыкли цыфхэм Иофшлэплэ ягъэ-гъотыгъэнымклэ Федеральнэ къулыкъум ипашэ игуадзэу Иван Шкловец, мы къулыкъум ипашэ илэпылэгъоу Александр Семушевыр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэм ащыщхэр, нэмыкълхэри.

Цыфхэм ялэжъапкълэ игъом ятыгъэ-ным, ахэм яфитыныгъэхэр укъуагъэ мыхъунхэм афэш! предприятиехэм, организациехэм япашэхэм хэбзэгъэу-цугъэм къыдилытэрэ лъэныкъо пштэури зэрагъэцэкълэрэм, лэжъапкълэм итынклэ чыфэу щылэхэр Адыгеим щыдэгъэзыжыгъэнхэм пае шлэгъэн фæехэм кьэзэрэугъоигъэхэр апэ те-гушылагъэх.

Иофшлэнымклэ АР-м икьэралыгъо инспекцие ипашэу Сихъу Русыет къызэрэхигъэщыгъэмклэ, 2013-рэ илъэ-сым къыклоцл лэжъапкълэм итын епхы-гъэ улпээкълэуни 195-рэ зипэщэ къулы-къум зэхышагъ. Ахэм зэфэхысы-жъэу афэхъуыгъэхэм ялытыгъэу Иоф-шлэплэ языгъэгъотырэ пащэхэм хэуко-ныгъэу ашыгъэхэр дагъэзыжыынхэу афагъэпытагъ, ахэр зэрагъэцэкълэхэрэм лыплъэхэзэ, лэжъапкълэмклэ чыфэу ателыгъэм щыщэу сомэ миллион 17,8-рэ къызэкълэжъошхын алъэкыгъ.

Республикэм ит предприятиехэм Иоф ащызышлэхэрэм ялэжъапкълэ игъом

ятыгъэн, ащклэ чыфэхэр щылэхэ зэ-рэмыхъуштыр къылуагъ нэужым гушылэ зыштэгъэ Къумпыл Мурати.

— Шуагъэ кытэу типшъэрылхэр дгъэцэкълэнхэ, Иоф зышлэрэм къытефэ-рэ ахъщэ тынхэр зэкълэ Iэклэдгъэхъан-хэм тыналэ тедгъэтын фæе. Хэбзэгъэу-цугъэм къыдилытэрэ шапхъэхэр зы-щамыгъэцэкълэрэ предприятиехэм Иоф ащызышлэрэ цыфхэр мышынынхэу Иоф-шлэнымклэ АР-м икьэралыгъо инспек-цие зыкыфагъазэзэ ашыным мыщ дэжым мэхъанэшхо иI, — къылуагъ АР-м и Правительствэ и Тхъаматэ.

Джащ фэдэу Урысые Федераци-ем и Президентэу Владимир Пути-ным 2012-рэ илъэсым жъоныгуаклэм и 7-м къыдигъэкыгъэ унашъоу «Къэ-ралыгъо социальнэ политикер гъэцэ-клагъэ хъунымклэ Иоф-тхъабзэу зэ-хашэщхэм афэгъэхыгъ» зыфиорэр Адыгеим зэрэщызышъуахырэм рес-публикэм иминистрэхэм ащыщхэр къытегушылагъэх.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм
лофшэнымрэ социальнэ
хэхьоныгьэмрэкIэ иминистрэ игуадзэ
ехьылабэ

2004-рэ илэсым бэдзэогьум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 79-р зытетэу «Урысые Федерацием икьэралыгъо граждан къулыкъу ехьылабэ» зыфилорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу 1996-рэ илэсым чэпыогьум и 1-м аштагъэу N 24-р зытетэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехьылабэ» зыфилорэм ия 13-рэ статья ия 3-рэ Iахь адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешIы:

1. Хьэпэе Марыет Чэпай ыпхьур Адыгэ Республикэм лофшэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкIэ иминистрэ игуадзэу гьэнэфэгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПИЛ Мурат**

къ. Мыекьуапэ,
мэзаем и 24-рэ, 2014-рэ илэс
N 35

Фэгъэклотэныгъэхэр джы ялэщтых

Гьэсэнныгъэм фэгъэхьыгъэ хэбзэ-гъэуцугъэу икIыгъэ илэсым ионыгъо мазэ и 1-м кIуачIэ зилэ хьугъэр аштэным ыпэкIэ бэрэ тегушылабэ ашIыгъэми, щыкIагъэ имыIэу хьугъэл, ащыгъупшагъэхэр кыыхэкIыгъэх. Ащ фэд зянэ-зятэ зимылэхэу еджаплэхэм къачIэкIыхэрэм яфэгъэклотэныгъэхэм ехьылабэ.

ЗэрэхьурэмкIэ, ащ фэдэ фэгъэклотэныгъэхэр шылабэх, ау ахэр сэкъатныгъэ зилэ кIэлэеджаклохэм къафаганэхи, ибэхэм алахыжыгъэх. Джи 2017-рэ илэсым шылэ мазэм и 1-м нэс зянэ-зятэхэр зимылэхьэр фэгъэклотэныгъэхэр ялэхэу апшъэрэ еджаплэхэм ачIэхьанхэ алъэкIышт. Кы-зиухыгъэ илэсым чIэхьанэу фэмыер курсхэу чIэхьаштхэр зыгъэхьазырхэрэм ыпкIэ хэмылэу ащеджэнхэу амал ялэшт. Ау а курсхэр къэзыухьхэрэр зэкIэ апшъэрэ еджаплэм шIокI имыIэу чIэхьанхэу зымы ыгъэгугъэхэрэп.

ЗэхьокIыныгъэу хэбзэгъэуцугъэм фашIыгъэм кIэлэ ибэхэм яфитыныгъэхэр кыгъэгъунэщтых, шыIэныгъэм чIыпIэ тэрэз ахэм щаубытынымкIэ ащ мэхьанэ илэшт. Ащ тетэу алъытэ хэбзэгъэуцугъэм хэхьоныгъэ фэзышыжыхэрэ депутатхэм. Сыда плэмэ сабий ибэхэу интернатим кычIэкIы-хэрэмрэ унагъом шаплухэрэмрэ яамалхэмкIэ зэфэдэхэп. Анахь еджэплэ хьыбэим кычIэкIыгъэри кIэлэцIыкIу унэм шаIыгыгъэм нахь шыIэныгъэм нахь тегъэпсыхьагъ, нахь хэшIыкIи фыриI. Унагъом шаплухэрэм репетиторхэр ялэх, ны-тыхэм ыпкIэ атызэ зыкI кьэралыгъо ушэтыным фагъэхьазы-рых. КIэлэцIыкIу ибэхэм а зэлстэури ялэп.

Зигугъу къэтшырэ фэгъэклотэныгъэхэр илэсиш ныIэп зытелъытагъэхэр. Депутатхэм кызыралорэмкIэ, УФ-м гьэсэнныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ а уахьтэм кыкIоцI апшъэрэ еджаплэм уфэзыгъэхьазырырэ системэ тэрэз ыгъэпсынэу мэгугъэх. Апшъэрэ кьэралыгъо еджаплэхэм дэгъоу Iоф зышIэрэ курсхэр ялэхэу, ыпкIэ хэмылэу ахэм кIэлэцIыкIу унэхэм къачIэкIыхэрэп ащеджэхэ зыхьукIэ, джири хэбзэгъэуцугъэм хэплъэжы-щтых. Сыда плэмэ, депутатхэм зэралытэрэмкIэ, кIэлэ ибэхэм фэгъэклотэныгъэ яоты къодыекIэ арэп мэхьанэ зилэр, чIэмыхьэхэзэ гьэсэнныгъэ дэгъуи, зыфэехэ сэнэхьати зэрагъэгъотынымкIэ уадэлэн фэе.

(Тикорр.).

ЕгъэджэнымкIэ лъэныкъуакI

Сэкъатныгъэ зилэ ныбжьыкIэхэу зиа-малхэмкIэ ялэгъухэм акIэмыхьэхэрэ шыIэныгъэм хэцэгъэнхэм, еджэным ыкIи лофшэным алъэныкъокIэ яфитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэм мы ауужырэ уахьтэм тикьэралыгъо нахь зафигъэзагъ. Тэ тиреспублики а ю-фыгъом изэшIохын шыпылтых. Ащ шыхьат илэс заулэкIэ узэкIэлэбжэ-мэ сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIухэр яунэхэм арысхэу Интернетыр агъэфедзэ рагъаджэхэ зэрэхьугъэр. Ахэр зы гупчэ епхыгъэхэу урокэу ялэм елътыгъэу, кIэлэегъаджэхэм Iоф ада-шIэ, рагъаджэх.

Джи ащ фэдэ егъэджа-кIэр апшъэрэ еджаплэхэм ащызэхаштэ. Мы Iофы-гом фэгъэхьыгъэу джырэ-благъэ Мыекьопэ кьэра-лыгъо технологическэ уни-верситетим зэлукIэгъу шы-лабэ. Ащ хэлэжьагъэх егъэ-джэн IофхэмкIэ прорек-

торэу Людмила Задорож-ная, общественностым зэлхыныгъэ дырIэнымкIэ ыкIи зэхэщэн IофхэмкIэ проректорэу БрантIэ Иннэ, чIэхьанхэмкIэ комиси-ем пшъэдэкIыжэ зыхьырэ исе-кретарэу Юрий Ларионо-выр, проектэу «Гьэсэнны-

гъэм зэкIэри лъылэсын амал ялэныр» зыфилорэм ипашъэу Галина Измаило-вар ыкIи нэмыкIхэр.

НыбжьыкIэу гурыт еджа-плэм ипрограммэ зыкIу-гъэм еджэныр апшъэрэ еджаплэм шылыгъэклотэ-нымкIэ, сэнэхьат зэригъэ-гъотынымкIэ амал етыгъэ-ным мэхьанэшхо зэриIэр гьэнэфэгъэ. Ар кыдиль-тэзэ, мы илэс еджэгъум кыщегъэжьагъэу Мые-кьопэ технологическэ уни-верситетим сэкъатныгъэ зилэ ныбжьыкIэхэр ри-гъаджэхэу ыублэшт. Ащ джи еджаплэм ишыпкъэу зыфегъэхьазыры.

ЗэлукIэгъум хэлэжьа-гъэхэм кызыралыгъэмкIэ, университетим илофышIэ-хэм мы Iофыгъор респуб-ликэм зэрэщызэхэщагъэр зэрагъашIэ, ежъхэм Iоф зэралэшт планхэр зэха-гъэуцох, сэкъатныгъэ зилэ ныбжьыкIэхэу яунэхэм

арысхэу рагъаджэхэрэм залыгабэ. Ахэр апшъэ-рэ еджаплэм кычIэмы-хьэхэзэ, Iоф адашIэу ра-гъэжьэшт, чIахьэхэ зы-хьукIэ фэгъэклотэныгъэхэр афашIыщтых, аудиториеу зыщеджэштхэр, еджаплэм ичIэхьаплэхэр, дэклоенIэ-кьехыплэхэр ныбжьыкIэ-хэм яамалхэм адиштэу зэтырагъэпсыхьаштх.

Мы илэсэу тызыхэтым кыщегъэжьагъэу универ-ситетим ипшъэрылэ анахь шхьалэхэм ащыщ хьугъэ сэкъатныгъэ зилэ ныбжьы-кIэхэм яегъэджен изэхэ-щэн. Рагъэджэштхэр купит-лоу гошчыгъэщтых. Зыхэр университетим къаклохэ-зэ еджэщтых, ащ фэ-дэ амал зимылэхэр яунэ-хэм арысхэу Интерне-тыр агъэфедзэ рагъэджэ-щтых.

СИХЪУ Гошнагъу.
Сурэтхэр Iашьынэ Ас-пъан тырихыгъэх.

ТИОБИЛЯРХЭР

Зышхьамысыжъэу мэлэжъэ

Къадэ Мухьдинэ сэ зысшIэрэр икIэлэцIыкIу-гъом кыщегъэжьагъ. Еджаплэм чIэс зэхьум урокхэр кыууххэу ядэжэ кызыкIожькIэ, иощ цы-кIу ыкIэпкъ дэгъэнагъэу Кармалинэ пэлут мэзы-шхоу Гъуагъо кIоти, мэзыр тыриупкIызэ, чыгур ыгъэ-хьазырыщтыгъэ ыкIи хьыр-быдзи, наши — хэтэрыкI-хэр бэу ыгъэтысхьэти, ылэжыщтыгъэх. Ягъо кы-зыхьухэкIэ зэрэлуигъэ-кIыштхэм пылтыгъ. Яхэ-нэрэ классым исыгъ джаш фэдэу унэгъо хьызмэт Iофхэр зырегажъэхэм.

Хатэу ылэжыгъэм ахь-щэу кIихыгъэмкIэ унагъом исхэм, янэ-ятэ тIурысэхэм афэщэфэщтыгъэ, ежъми илэсыкIэ еджэгъум пае ищыкIагъэ шыIэмэ — тхы-лы, тетради ыщэфхэу, шыгъыныкIэхэр шыгъхэу илэс еджэгъум пидзэ-жыщтыгъ.

Еджэныр 1967-рэ илэ-сым къуаджэу Пчыхьалы-къуае дэт гурыт еджаплэу Советскэ Союзым и Лы-хьужъэу Нэхэе Даутэ ыцIэ зыхьырэм кызырэ-щиухыгъэм тетэу къалэу Мыекьуапэ дэт кIэлэегъэ-джэ институтым зыгъэхьа-зырзэ, Краснодар кыкI-хэзэ хьырбыдзыпкыхэр зылэжыщтыгъэхэм якъэ-бар зэхихыгъ. Ахэм аха-хьы адэлэпыIэзэ сомэ 50 кыгъэхьагъэти (ар а уахь-тэм мэкIагъэп), янэу Сарэ-сомэ 25-рэ ритыгъ, адрэ

ызыныкьор ежэ кызыфи-гъэнэгъагъ къалэм еджако-лон гухэлэ илэу.

Къадэ Мухьдинэ гьэтхэ-пэм и 1-м, 1949-рэ илэ-сым Теуцожь районим итыгъэ къуаджэу Шыхьан-чэрыехьаблэ (джи хылэ-рышым ычIэгъ хьужьы-гъэм) имэкъумэщышIэ уна-гъо кыхьухьагъ. Янэ-ятэ-хэу Мыхьамодэрэ Сарэтрэ алъэкI къамыганэу якол-хозэу «Псэкъупсэ» шылэ-жьагъэх. Ахэм бэ кьинэу алъэгъугъэр. Хэгъэгу зео-шхуи, гъаблэ, гъаий зэпа-чыгъэх, ясабийхэр псаоу зэрэхашыжыщтхэр ары зытелэжьыхьагъэхэр.

Къоджэ гурыт еджаплэр кызыеухым Мухьдинэ Мыекьопэ кьэралыгъо кIэ-лэегъэджэ институтым фи-лологиемкIэ ифакультет иадыгэ отделение чIахьы, илэситфэ щеджагъ, кыу-хыгъ. ИсэнэхьаткIэ, адыга-бзэмрэ урысыбзэмрэкIэ кIэлэегъаджэу, яунагъокIэ зыдагъэкощыжыгъэ Адыгэ-

къалэ зыкыгъэзэжыгъ, районом кIозэ, чылэгъо пчъагъэу — Пчыхьалы-къуаий, Пэнэжыкыуаий, Хьалтэкъуаий, поселкэу Псэкъупси — тыди ипшъэ-рылхэр дэгъоу ащыгъэца-кIэхэзэ ащылэжьагъ. Зэ-кIэмкIи плуныгъэ-гьэсэнны-гъэ Iофым илэс 34-рэ фэлэжьагъ. ИкIэсэ лъэпкъ гъэзетми, анахьэу мы ауужырэ илэс 15-м, ма-тхэ. КъешIэкIыгъэ цыфхэу Iофыр зикIасэхэр арега-шIэх.

2002-рэ илэсым Къа-дэм итхыль цыкIоу усэ-хэр, рассказхэр зыдэтыр «Сыгу кытеофэ» цIэу илэу кыдыдигъэкIыгъ. Мухьдинэ сэ кызыщысшIэжыным шэнышIу, Iэдэбныгъэр къе-бэкIы, хьалэл хэткIи, фэ-лъэкIырэмкIэ кыбделэшт. «УишIуагъэ ябгэкIышъу-ныр бэкIэ нахь дэгъу кыуагъэкIыным нахь» зыфилорэ гупшысэм ренэу рэгъуазэ. Джири тхыль ытхыгъахэу Iоф дешIэжы. Тхэм ишыкуркIэ, игъэрет илэ. ИгукъэкIыжхэм зы-кIэ ащыщ студентэ псэо-лэшI отрядэу Казахстан шылэжьэщтым Мухьдинэ зыхаригъатхи, зэрэклога-гъэр. МэзитIум кыкIоцI псэолэшIхэм ахэтэу унэ-хэр, къакъырхэр, фэ-шхьаф псэуалэхэр кыи-щагъэуцухи, ахьщэ дэгъуи кыплэжы кьэкIожьыгъагъ.

Джири Мухьдинэ щымы-гъупшэжъэу бэрэ ыгу къэкIы-жыхэрэм ащыщ 1989-рэ

илэсым Теуцожь райо-ным ит къуаджэу Хьалтэ-къуае культурэм и Унэу дэтым директор зыфашым, кIэлэцIыкIу ансамблэу ащ щызэхашагъагъэм ищытхэу зэрэлугагъэр, Москва зэрэклогагъэхэр.

Къадэ Мухьдинэ ишхьэ-гъусэу Тэмарэрэ ежъыр-рэ пшъэшъитIу зэдаплугъ. Ялфыгъэхэр Iофшэныр шIу алъэгъоу аплугъэх, алэжыгъэх. ШыIэныгъэм дахэу хэуцуагъэх. Ыпхьу нахьжъэу Сусанэ мед-училищыр кыуухыгъэу Краснодар медсестрау Iоф щешIэ. ИкIалэ я 8-рэ клас-сым щеджэ, футболым пыщагъ. Пхьу нахьыкIэу Саидэ унэгъо дахэ иI, мэ-лажъэ.

Къадэ Мухьдинэ шыIэ-ныгъэр зэхишIэу ащ кIы-рыпллэзэ матхэ. Ихэку, икыуаджэ, заом хэлэжьа-гъэхэм иусэхэр афэгъэ-хьыгъэх. Ежъым ыгурэ ыпсэрэ къарыкIырэ тхы-гъэхэр ежэ фэдэу кы-зэрыкIох, гурылогъошIух. ШыIэныгъэм хэт, зэриплэ-кIэу хэлажъэ.

Мухьдинэ цыф хьалэл, Тхэм кызыэригъэхьугъ, гукIэгъурэ кьэрарырэ илэ, нэгуйхыгъ, ныбджэгъушIу. **Мухьдинэ непэ ыныбжэ илэс 65-рэ мэхъу. Пса-уныгъэ пытэ илэу, иму-радхэр кыдэхьухэу, ибын-унагъо датхэу илэсыбэрэ шыIэнэу фэ-сэлэ.**

ХЪОДЭ Сэфэр.

ЯЮФШАГЪЭХЭР ЗЭФАХЬЫСЫЖЬЫГЪЭХ

Зэрэлэжьэщтхэм тегущылагъэх

Бәмышлэу Адыгәкәлэ цыф зэхәхәшхо шылагъ. Ар зыфәгъәхыгъагъэр муниципальнә гъәпсыклә зилә «Адыгәкәлэ» иадминистрация илзәсәу икыгъэм ләфәу ышлагъэм кләухәу фәхыгъәхәр зәфәхысыжыгъәнхәр, шыклагъәхәр дэгъэзыжыгъәнхәм фәшл ыкы ама-ләу кызыфагъәфәдәштхэм шхә-ихыгъәу атегущыләгъәнхәр ары. Мы ләфыгъомклә зәлүкләр зы-щагъәр кәләм имәрәу Хьатәгъу Налбый. Ащ гущыләр ритыгъ экономика хәхъоны-

кәтшыгъә ләфыгъохәм кәкәлпә зәфәшхәфхәм кәрыкыгъә сомә миллион 259,1-рә апләуагъәхәгъ.

Федеральнә программә зәфәшхәфхәми ахәләжәх. Ащ фәшхәхәт федеральнә гухәл гъәнәфагъә зилә программәу «Къуаджәм хәхъоныгъәхәр егъ-шыгъәнхәм пай» зыфилорәм ишлуагъәклә нәбгырә 360-рә зы-щәджәшт еджаплә Хьаләкәуәе зәрәдәшхәгъәхәр. Сомә мил-лион 74,2-рә зытефәгъә псә-опәшхор бәрә пәмәләу атышт.

Тхьалым кызырәлуагъәмклә, кәләм кыхиуытә-рә псәупләхәм гурыт еджаплитф, зы убләнпә еджаплә гъәсәныгъә тедзә зышарагъәгъотырә уч-реждениеу адәтых. Ахәм кләләеджәкәло 1740-рә ащәджә. Кләләцыкыкы лыгъыпләхәм сабый 940-рә (илзәси 3-м кышәгъәжыгъәу 7-м нәсәу) ащәлыгъ. Ахәмклә зы нәбгыри чәзыум хәтәп.

гъәмрә сатыумрәклә гъәлоры-шәпләм ипащә игуадзәу Галина Черниковам.

Къәгъәжәпләм ащ кызы-рәшлуагъәмклә, гъәрәкәло сомә миллион 324,1-рә зыосә про-дукция зәфәшхәфхәхәр кә-хыжыкы, ләуагъәкыгъәх. Ар ыпә-рә илзәсәм ләфшәгъәу ялагъәм сомә миллион 1,8-кәлә нахы-бәми, ежхәм яилзәс гухәлзәу шытыгъәм сомә миллион 71,2-кәлә нахы мак. Шыклагъәхәр кызы-хәкыгъәхәу зигугъу кышыгыгъәр Вологодскә заводым икәута-мәу кәләм дәтым игухәлхәр зәримыгъәцәкәләгъәхәр ары.

Адыгәкәлэ предприятие цы-кәлоу шызәхәшәгъәи 150-мә нә-бгырә 719-рә ащәләжә. Ахәм янахыбәр сатыушыным, гъомы-ләпхә зәфәшхәфхәм якы-дәгъәкыным пыл. Зәпстәумкы кәләм сатыушләпәи 174-рә дәт. Ахәм ащыщәу 74-мә гъомылап-хәхәр, тучан 69-мә промыш-леннә товархәр, 31-мә унагъом ищыкәләгъә пкыгъәо зәфәш-хәфхәхәр ащәшәх.

Кәлә администрацием пшә-рыл шхәләу зыфилытәжы-рә цыфхәм ящыкәлә-псәукә нахышлу шыгыгъәнхә, социальнә мәхәнә зилә псәолзә зәфәш-хәфхәхәр кәләми, Хьаләкәуәи, кәутырәу Псәкәупси ащыгъәп-сыгъәнхә, ахәм ямылхәу кә-хәзылхәшәт инвесторхәр кәгъәгыгъәнхә, еджапләхәр, ләзәпләхәр, клубхәр шыгыгъәнхә, гъәцәкәләжыгъәнхә, кләләцыкы-лыгыпләхәр зәтегъәпсыхә-гъәнхә ары. Мы зигугъу

Миллион 3,6-м ехәу бюджет зәфәшхәфхәм кәрыкыгъәу унәгъо ныбжыкәләхәм, сомә миллион 1,8-рә специалист ныб-жыкәләхә зычләсыштхә унә-хәр афәцәфыгъәнхәм апләуа-гъәхәгъ.

2013-рә илзәсәм зәпстәумкы кәлә бюджетым ахәшәу кы-хәгъәхәр сомә миллион 323-рә. Ащ шыщәу ежхәм кәләжы, якәссә кыхыгъәхәр миллион 68-рә фәдиз.

Кәләм чыгоу иләр гектар 1911-рә. Ащ шыщәу жәкәлүпләр гектар 1236-рә, хәупләхә — 675-рә. Ыләрә илзәсәм афә-мыдәу чыгум иләжыным нахы егугъухәу аублагъ. Инвесторәу кырагъәбләгъәгъәхәм гъәрәкәло коцыр гектар 240-м, гъәтхә ләжыгъәхәр гектар 275-м (на-рыфыр — гектар 40-м, тыгъә-гъәзәр — 235-м) ащәшәгъәгъ. Ау ахәм ләжыгъә хәтә кә-хыжыгъәп. Зиягъә кәкәлуагъәр былым шхәхәрыкәләхәм ләжыгъә хәсәхәр зәрагъәкәләдыгъәхәр ары. Мыгы ләуахыжыныу чыгу гектар 600-м бжыхәсәхәр шәшәгъәх, кәрсәбанәу гектар 200 кәлә-тыгъ.

Былымхәуным пылхәр унагъо-хәр ары. Ахәм былым пләшә 460-рә алыгъ. Ахәм ащыщәу чәмхәр шхыи 110-рә мәхәу. На-хыбәу алыгыр шәгубзыхәхәр арых — ахәр шхәхә минип-шым ехәх. Хьаләкәуәерә Псәкәупсәрә ямызакъоу, илзәсәу зәулә хыгъәу Адыгәкәлэ шып-сәурә унәгъо зәуләмә тхәчәтхәр бәу ахәх, агъәпшәрых, ащәх.

— Пшәрыл шхәләу шы-тыр, — икәлүхым кылуагъ Чер-никовам, — продукцияе кәт-хыжыкәхә ыкы ләдгәкыкырә нахыбә шыгыгъәнхә, идәгъугъә кәләтыгъәнхә ары. Мыщкәлә анахы гугъәплә шхәләу тиләр пындж заводәу мыгъә ләфшәныр езыгъәжыкыныу шытыр ары. Пшәдәкыкыжәу ыхыкәмклә гъунапкә гъәнәфагъә зилә об-щәствәу «Адыгейскнефтехим» зыфилорәми зәхәкыныгъәшхо-хәр шыкәлуагъәх. Тәгугъә ащә продукцияе кыдыгъәкыкырә фәдә ләчәгъәклә нахыбә ышынәу. Псы зәфәшхәфхәхә, пивәри нахыбәу кыдагәкыкыштых. Хьа-кәулахәхәм яугъоинкә шыкә-гъәхәр дәдгъәзыжыштых. Ин-весторхәм нахы тәрәзәу ләф адәтшәшт, тызәгурылзә, нахы акылыгъә хәлзәу ләфшәләнхә зәхәтшәшт, тикәлә ибаи-ныгъә хәдгъәхәшә, нахы дахә, зәтегъәпсыхәгъә тшышт.

— Непә егъәджен-пүныгъәр нахышлу, шәпхәкәләхәм адиш-тәу зәхәшәгъәнхә ары пшә-рыл шхәләу тиләр, — ип-салә кышыләуагъ кәләм гъә-сәныгъәмклә игъәлорышләпә ипащәу Тхәлә Махмудә. — Тиләфхәри дәхәкәуәе кләкых. Зәрифәшәушәу тыләжыкынымкы тищыкәләгъә амал пстәури тил. Ащкәлә тиләпыләгушләр кәләм имәрәу Хьатәгъу Налбый. Ренәу кытхәхә, тигумәкхәр зәрә-гәшләх, тфегъәцәкәләх.

Тхәлалым кызырәлуагъәмклә, кәләм кыхиуытәрә псәуплә-хәм гурыт еджаплитф, зы убләнпә еджаплә гъәсәныгъә тедзә зы-шарагъәгъотырә учреждениеу адәтых. Ахәм кләләеджәкәло 1740-рә ащәджә. Кләләцыкыкы лыгыпләхәм сабый 940-рә (илзә-си 3-м кышәгъәжыгъәу 7-м нәсәу) ащәлыгъ. Ахәмклә зы нәбгыри чәзыум хәтәп.

Кләләеджәкәләхәм шәныгъә куухәр арагъәгъотынхәм пае план гъәнәфагъәм тетәу ләф адәшлә. Еджапләхәм кружок зә-фәшхәфхәхәу 87-мә ләф ащәшлә, кләләеджәкәләхәр олимпиадәхәм, фестивалхәм, зәнәкәкәуәхәм

шыхәт кләләгъәджәхәм япро-цент 66-мә (нәбгыри 123-мә) гъәрәкәло яквалификация зәрә-хәгъәхәуагъәх.

Кләләгъәджәхәм яләжәпкы дәгъоу кызырәхәхәуагъәм игугъу кышыгыгъ. Нахыпәм ар сомә мин 16,5-рә хыщтыгъә-мә, 2013-рә илзәсәм ыкәләм адәжә мин 19,3-м нәсыгъ. Ап-шәрә категория зиләхәм ямәзә ләжәпкәлә сомә мин 23-рә хыгъә. Джащ фәдәу кләлә-пүхәми яләжәпкәлә сомә мини 10,4-м кәхәшәтыгъәмә, джы сомә мин 16,4-рә хыгъә.

Еджапләхәр зәкәлә агъәцә-кәжыгъәх, зәтегъәпсыхә-гъәх, фәбәпләх, ләзәпләхәр ахәтых, компьютер клас-схәм кләләхәр ащәджәх, фи-зикәмклә, химиемклә, нәмыкә предметхәмклә класс-каби-нетхәм урокхәр ащәхых. Еджапләпкыным шәпләхәр ахәтых, кләләеджәкәләхәр ләшлу агъашхәх.

Адыгәкәлэ имежрайон сымәджәщ иврач шхәләу Лыхәсә Фатимә зәлүкләм хәләжәхәхәм кәфилотәгъ псауныгъәм икәушәуәмәнкәлә яләшләнхәр зәрәзәхәшәхәрә, ащкәлә ләфхәм язытәт илзәс кәс нахышлу зәрәхәхәрә, амаләу ялзәхәм кәзәрахәхәхәрә.

Хьаләкәуәерә Псәкәупсәрә фәлдшәр-мамыку ләзәпләхәр ащәшәгъәх. Цә ләзәпләу кызы-кәшхәхә унәжыым чләтыгъәр сымәджәщым кәшәжыгъ. Зәкәлә отделением зәрифәшәушәу сымәджәхәм ащәләзәнхәм фәшл ящыкәләгъә оборудованиехәр ялзә.

2013-рә илзәсәм сымәджә-хәм япсауныгъә нахышлу кә-ушәуәмәгъәнхәм фәшл ләфыгъо зә-фәшхәфхәм апләуагъәхәхәу сомә миллион 93,2-рә сымә-джәщым кыфәтлүпшыгъ. Ащ шыщәу сомә миллион 6,6-рә фәдизыр ләзәгъу уцхәм ящә-фын пәлуагъәхәгъ. Ащ ишлуа-гъәклә, сымәджә пәпчә зы ма-фәм сомә 190-рә зытефән лә-зәгъу уцхәр фәтлүпшыныхә альәкы.

Поликлиникәм мафәм нәб-гыришә ештә. Еджапләхәм ялә-зәплитлү ащыл. Ләпыләгу псынкәр гъәрәкәло гъогугъу 7230-рә сымә-джәхәм адәжә кәуагъә. Кләлә-цыкыкыкы кызыгъәгъәхәуәр отде-лением гъәрәкәло сабый 243-рә кышыгыгъ. Кәләмклә цыфхәм гурытымкәлә агъашләрә илзәс 68,6-рә — хыулыгыгъәхәм 66-рә, бзылфыгъәхәм илзәс 71-рә.

Сымәджәщым иколлектив

2013-рә илзәсәм сымәджәхәм япсауныгъә нахышлу кәушәуәмәгъәнхәм фәшл ләфыгъо зә-фәшхәфхәм апләуагъәхәхәу сомә миллион 93,2-рә сымәджәщым кыфәтлүпшыгъ. Ащ шыщәу сомә миллион 6,6-рә фәдизыр ләзәгъу уцхәм ящәфын пәлуагъәхәгъ. Ащ ишлуагъәклә сымәджә пәпчә зы мафәм сомә 190-рә зытефән ләзәгъу уц-хәр фәтлүпшыныхә альәкы.

ахәләжәх, хәгъәуәнәфыкырә чыпләхәри кәшәдәхых. Дәгъоу, кәхәшәу еджәхәхәм, акылы-шохәм стипендиехәр аратых. Гъәрәкәло кәләм имәрәу Хьатәгъу Налбый ащ фәдә ләфыгъо-хәм сомә мин 72-рә апләуигъә-хәгъ.

Шәныгъә куухәм якәкәлүпләр кләләгъәджә купәу зыгурә зып-сәрә етыгъәхәу ныбжыкәләхәм адәләжәхәхәр арых. Ахәми непәрә уахәтәм диштәу яшләны-гъәхәм ахагъахә, опыт пәрытәу шыләхәр зәрагъәшләх. Ащ фә-

зәрәхәхәр нәбгырә 368-рә, врачхәр — 64-рә, медсестра-хәр — 143-рә.

Тызыхәт илзәсәм зыдәлә-жәшәтхә ләфыгъо шхәләхәми Лыхәсә Фатимә ацлә кыри-луагъ.

Джащ фәдәу зәлүкләм кышы-гушылагъәх кәләм культурәмклә игъәлорышләпә испециалист шхәләу Напцәкәо Мариетрә заом иветеранәу ләшынә Сә-фәрбыйрә.

Илзәсәу икыгъәм кләухәу фәхыгъәхәм афәгъәхыгъәу

Адыгәкәлэ имәрәу Хьатәгъу Налбый кләух псалә зәлүкләм кышыгыгъ.

— Апәрә мафәу мы ләнатәм сызылуагъәм кышыгулагуәу сызыпылыгыгъәр кләләцыкы-лыгыпләхәр, еджапләхәр, сымәджәшхәр зәтегъәпсыхәгъән-хәр ары. Кыдыдәхыгъәри нә-рылзәгъу. Непә ахәр зәтегъә-псыхәгъәх, республикәмклә анахы дәгух, — кылуагъ ащ. — Сә сыхәшәудзы зәхәу

шукызырәсәләлуагъәгъәхәр зәкәлә стыхыгъәгъәх. Ахәм япро-цент 98-р згъәцәкәләгъәх. Псәуплә-коммунальнә хызмәт-шәпләм техникәу иләр зәкәлә кләу кыалыгыгъ. Ар бәмә кә-дәхәхәхә. Ау дәир ащ фәло-фәшләу шәуфигъәцәкәләхәхәм ауасә кәатыжыныу зәрәфәмы-ехәр ары. Псәу агъәфәдәгъәм пае псәуплә-коммунальнә хызмә-тәым кырамытыжыгъәу сомә миллионигъу кәләдәсхәм чы-фәу атәл, хьакәулахәхәри игъом кәатыхәхәр.

Чыгу жәкәлүплә гектар 1236-у тиләри тәрәзәу тфәләжыкәхә. Гъәрәкәло фышхә ләжыгъә гектар 240-у лутхыжыгъәм изы гектар кытхыгъәр центнерипшл ныләп. Ар ләфшәкәлә хыуцтәп. Кызыхәкыгъәхә инвесторхәм мылхәушә атырагъәкәуадзә кәагъәкыгъә ләжыгъә хәсә-хәхә унәгъо былым шхәхәрыкә-хәм зәрагъәкәләдыгъәхә ары. Джы инвесторхәр кытәкәләпәжы-хәхәхә. Фирмәу «Синдика-Агро» изәхәшәкәло Лыләпә Ибрахыимә сәлзәлуи, бжыхәсә гектар 600 щәзгәшләгъ.

Тызәгурыломә, тызәдәләжыкызә тикәлә нахы кләкәлә тшышт. Хьаләкәуәе дәт еджапләкәләм гъогу тәрәзә екәлуәлуә ядгъә-шышт. Культурәм и Унә дә-тәшыш, ащә хәкәлүплә кыфәд-гъотышт. Кәутырәу Псәкәупсә игурыт еджаплә шәплә фәтшыгъ, ипсырыкәлуәләхәр зәбләтхәу-штых. Кләләцыкыкы джәгулә 30 кәләм ипсәупләхәм ащыдгъәп-сыгъ. Нахыпәм ләфым сомәу хәтлхәгъә пәпчә сомәрә чәпыч 20-рә кәтхыжыкыштыгъәмә, джы а пчәгъәхә хәзырәу сомитлүм нәдгәсыгъ. Арыш, щәч хәлзәп ләфшәгъә дәхәкәләхәхә зәрә-тиләхәм. Ау ахәр гъунапкә-хәп. Шәгъән фау кәнагъәхә нахыб. Тызәкәтәу тызәдәлә-жәхәхә, шыклагъәхәхә дәдгъә-зыжхәзә гъунапкәкәләхәхә тшән-хәу, тикәлә ищытхәу алорәм хәдгъәхәхәхә сәгугъә.

Ащ ыуж Хьатәгъу Налбый кәләм иләфшәләпә зәфәш-хәфхәхәм яләжәкәло пәрытхәу, зипшәрылхәхәхә дәгъоу зыгъә-цәкәләрәм шытхәу тылхәхәхә, ахыщә шухәфшәхәхә, кәгъа-гъәхәхә афәгушләзә аритыгъ.

НӘХӘЕ Рәмзән.

Лъэпкъым ихъарзынэщ

БРАНТИ Зэчэрий

Икьегъэжъапэ 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 21-м «Адыгэ макъэм» кыхиутыгъ.

Урысыр Кавказым кызыхыагъэр

1800-рэ илъэсым къэкӀуагъ урысыр Ставрополь зыфалорэ городым. Адыгэмэ цӀэу фаусыгъэу илэр Чэтымэз къал.

Ащ ыужым, 1810-рэ илъэсым Пшызэ псыхӀо къэкӀуагъ. Апрошнэ станицэр — къэзэкӀых — агъэуцугъ. Адыгэмэ Апрошнэ къалэр ало, лъэмыдж тырашыхыгъ Пшызэ. Ащ ыужым, 1820-рэ илъэсым Тихорецкэ станицэр къэтӀысыгъ. Адыгэмэ Хэрэкол къалэр рало. Лъэмыдж тырашыхыгъ. Ащ ыужым, 1830-рэ илъэсым урысыр Лэбэ псыхӀо къэкӀуагъ. Темиргойскэ станицэ агъэпсыгъ. Адыгэмэ Щэгъумэ къал ало. Ащ ыужым, 1835-рэ илъэсым Тингинскэ станицэу адыгэхэр ТӀэсхъэбэ къалэкӀэ зэджагъэхэр ашы, Лабэ лъэмыдж тырашыхыгъ. МэшлӀошхъали щашыгъ. Ащ ыужым, 1840-рэ илъэсым Лабинскэ станицэр кыкӀлӀыкӀуагъ. Адыгэмэ Чэтунэ къал рало. Ащ ыужым, 1842-рэ илъэсым Усть-Лабинскэ станицэр къэтӀысыгъ, адыгэмэ Лэбэпэ къал рало. Ащ ыужым, 1845-рэ илъэсым Воздвиженскэ станицэр щылэ хъугъэ. Адыгэмэ Къожэубэ къал рало. Къожэубэ зыцӀэр лӀошхъэшху.

Джащ тетэу ЛэбӀлушъуи ПшызӀлушъуи яджабгъу лъэныкъохэр къэзэкӀмэ ауытыгъэх. Сэмэгум ылъэныкъо адыгэмэ къафэнагъэу алыгыгъ. КӀэмгуий, къэбэртаий, бжъэдыгъуи, нэгъойи псыхӀор азфагоу, зэмыпыхъу, зэшлӀхъу зэдэпсэуцтыгъэх. Урысым фӀелорышлӀэщтыгъэх, лӀэпылӀэгъу фӀэхуцтыгъэх. КъэзылӀохъу зэхэсхыгъэр Пшыжъ Джэндэр, БыштӀэкӀо Быракъый, Пшыжъ Наурз.

Абдзэхэ зау

1850-рэ илъэс.

Урыси, кӀэмгуий, бжъэдыгъуи, къэбэртаий зэхэтэу къэкӀуагъ Абдзэхэ хӀэу Шхъагощэ псыхӀо, Мыекъуапэ зыцӀэм дэж. Абдзахэмрэ урысымрэ зэзэонхӀэу аублагъ. 1862-рэ илъэсым нэскӀэ зэзэуагъэх. Илъэс 12 мэхъу заор зыщылагъэр.

Заор кызыраублӀэщтыгъэр: дзэр къуаджэм кыдэхъанэу зыфежъэкӀэ, пэгъокӀыхэти, езаощтыгъэх. Абдзахэм дзэ хъазыр илагъэп.

Шхъаблоу ялэмрэ укӀытэу ялэмрэ

паекӀэ заощтыгъэх, Абдзахэм ихӀэу рамыгъэубытыным пае заощтыгъэх. Ефэндхэм уарз къашыщтыгъ, къаукӀырэр шыхыт алоты. Бэу цыф къаукӀыщтыгъ, къауӀэщтыгъ. Жалунэу ялагъэр гыбзэ, орэдыр, кӀапщэр арыгъэ. Урыси бэу ауӀыщтыгъ, зэзохэрэ дзэр аухыпӀэуи бэрэ кыхӀэкӀыгъ. Урысэу ауӀырэмэ ачӀыпӀэ нэмыкӀ урысхэр кыхӀэщтыгъэх. Тхъэщыпэ заом чэщмэфищэ щызэзэуагъэх. Урысыдзэу а зы полкыр аухыпӀэгъагъ. Убых, шапсыгъэ хъакӀэхэу къэкӀуагъэхэу бэу къаукӀыгъ. БрантӀ Лыгубж ыкӀуи а зы мафэм къаукӀыгъ. Абдзахэу укӀыгъэ хъугъэр зы чӀыпӀэ агъэтӀылыгъ. «Шыхыт къэхалъэр» алоу щытыгъ. Мы заом хэтыгъэу мыр къэзылӀотэжыгъэхэр Хъакурынэ Лъэустэнал, БэщыкӀо Тхъай-шъау, Ожъ Даур. Адыгэу къаукӀырэм ычӀыпӀэ кыхъан зи щылагъэп. Адыгэм хӀэкӀы зэпытыщтыгъэ. Джащ тетэу илъэс 12 зэзэуагъэх. Джащ тетэу абдзахэр аухыгъ. Ибэхэр къэнагъэх. Гъэры ашыгъэх, ямылӀкуи ахыгъ. Урысхэм заори аухыгъ, абдзахэри аухыгъ 1862-рэ илъэсым нэсфӀэкӀэ.

Урысым тетыгъо хэзыгъотагъэхэр: адыгэхэу ХъаныкӀо зэшиплӀыр — анахыжъыр инэрал, адырищыр офицер; Пэдыс Едыдж — полковник; КъэрэммызэкӀо Адылджэрые, КъэплъаныкӀор — инэралы; КъэрэхъукӀо ШуцӀэ — къэбэртэе пшыл-инэрал; КъудайнэтыкӀо Мыхъамэт — офицер; ЗекӀокӀо Хъа-тыжъукӀо — офицер; СидыкӀо Пшымафэ — офицер; АлджэрыекӀо Аслъанбэч — офицер; ПшыкӀаныкӀо Къамболэт — офицер; Натрыбый зэшитӀоу Орзэмэси Бахъчэрий — офицеры; АхыджагукӀо зэшитӀури — Шапсыгъи КӀэмгуий — офицеры; АйтэчыкӀо зэшиплӀыри БолэтыкӀо Айтэчи, Аслъанбэчи, ЧӀэлэмэти, Аслъанчэрий — офицеры; АжыгъойкӀо Шыхъамчэрий, Аслъанбэчи — офицеры; МыщынэкӀо Пшымафэ — офицер; Пшыжъ Наурзи, Пшыжъ Моси, Пшыжъ Алэри — офицеры. Пшыжъ Алэр зыщытхъужэу, «Абдзахэу шхъэ тӀокӀырэ тфӀырэ а зы мафэм къызгъэхыгъ урысмэ» ылоу зэхэсхыгъ. Сэ зэрзэхэсхыгъэм фэдэу ХъаджэкӀо Алкъэси, Аулэ Заурбэчи зэхэсхыгъ. Адыгэу тетыгъо зылӀэу сэ сӀлэрэр мыхэр арых, сэ сымышлӀэу ладжи щыл. Мы тетыгъор зыгъотыгъэхэм язытыгъэр урыс пачыхъэр ары. Тетыгъор зыкӀаритыгъэр абдзахэр бэу зэраукӀыгъэр, ямылӀкухэр зэрэрагъэхыгъэр, ахэмкӀэ гъуазэ зэрэхъугъэхэр ары.

Абдзахэхэм ефэндэу апэ агъотыгъэр

Апэрэу агъотыгъэр УстэкӀо ефэндыр ары. 1840-рэ илъэсым медрысэхэр илагъэх. Цыф бэу ригъэджагъ, ефэндхэри бэу хъугъэх. Дин алэжыинэу абдзахэмэ унашӀо ашыгъ. ЗышлӀогъохэри зышлӀогъуаджэхэри щылагъэх.

1848-рэ илъэсым КъумыкӀум кыкӀли, абдзахэмэ адэжъ Мыхъамэт-Амин ыцӀэу цыф къэкӀуагъ. КъэзыгъэкӀуагъэр шыихъ Шамилэр ары. КъызкӀигъэкӀуагъэр мыслъымэн диныр аригъэлэжыинэу ары. КъэкӀуагъ ХъаджэмыкӀохъаблэ, Хъаджэисмелэ иунэ къекӀоллагъ. Адыгаб-

зэ ышлӀэщтыгъэп, хъарапыбзэ ышлӀэщтыгъ. Ефэндхэр дэгущыӀэщтыгъэх. Абдзахэ зэмыгъэзэфэгъэу ылъэгъугъ. Къарылауагъ: — Мыслъымэн дин шӀулэжыщт. Нэклнэмаз шӀушыщт, зэчатэ, хъаджэ, фытыр шӀушыщт, — ылуи.

Ылауагъэр игъокӀэ аштагъ. ЦӀэ фаусыгъ «Нэлиб» алуи. Абдзахэ хъулфыгъэу илъэси 10 зыныбжыым кыщыублагъэу илъэс 60 зыныбжыым нэскӀэ тхэ аригъэлауагъ Нэлибэм ылорэр ашлэнэу. лӀфшлӀлӀэу мэхъкэмэ 12 аригъэшыгъ. Мэхъкэмэ хъапс аригъэшыгъ, мэхъамэ пӀпчъ зы къад, ефэндипшӀ чӀигъэтӀысхъагъ хыкумышлӀэхэу. ТыгъуакӀоу, бзэджащӀэу — техакӀохэм хыкум атырашыхъэщтыгъ, хъапс, чао, укӀ атыралхъэщтыгъэх, джащ фэдэу, хыкум ашыщтыгъ. Хыкумыр зыгъэцакӀэщтыгъэр Нэлибэр ары. МуртазыкӀ бэу илагъ. Хъапс зытефагъэхэри хъапс аригъэшыщтыгъэх, чао зытефагъэми чыкӀэ ригъаощтыгъэх, укӀы зытефагъэхэри аригъэукӀыщтыгъэх. БзэджащӀэ щымыӀэжъэу хъугъагъэ. Джащ тетэу, илъэсиблрэ ныкӀорэ Нэлибэр абдзахэхэм тхэтыгъ. 1858-рэ илъэсым Нэлибэр Стамбол кӀожыгъэ (...ильэсиблрэ ныкӀорэп, илъэс 11 нахъ, Стамбол зыкӀыжыгъэри 1858-рэ илъэсыр арӀэп. Щамилэ гъэрэу урысмэ зэрауытыгъэр зешлэм... ноябрэ мазэм 1859-м... урысхэм гъэрэу заритыгъ, абдзахэу шыу 2000 игъусэу... **Шъ. А.**) Нэлибэр зэкӀожыым ыуж бзэджагъэр къаублэжыгъ.

ЗаомкӀэ лыхъужыгъэ зилӀэщтыгъэ лӀакъохэр

Ахэр: Даурыр, Хъакурынэр, ХъаткӀор, Едыджыр, Чэтаор, Сихъур, Бгъуашэр, Дзыбэр, Лышэр, Цэир, ЕнэмыкӀор, Джанчатэр, МэрэтыкӀор, ИанцӀокӀор, Бэрзеджыр, БэщыкӀор, Барсыбыир, Бэгъыр, НэджыкӀор, Наурзэр.

Абдзахэмэ лӀэпылӀэгъоу ялагъэр заомкӀэ тӀопсэ шапсыгъэхэр ары, Сэхъумэ уыыххэр къаклоштыгъэх абдзахэмэ адзэзонхэм паекӀэ. Лыхъужыщтыгъэх. Ябгэщтыгъэх. СэхъокӀэ заощтыгъэх. КъаукӀыщтыгъэх, къауӀэщтыгъэх. УкӀыгъэхэр ядэжъ ахыжыщтыгъэх. Улагъэхэр ибысым дэжъ къахыжыщтыгъэх. Улагъэм чэщрэ кӀапщэ илӀэщтыгъ, мафэрэ лыхъухэр хъакӀэхэм исыщтыгъэх. Узэу илэр цагъэгъушӀэным пае орэдхэр къалоштыгъэх, шыкӀлӀэщыгъэ еоштыгъэх, щызэхэсыщтыгъэх, агъэлапӀэщтыгъэх. ЗыхъужыкӀэ ибысым тхэпщы фӀелӀо, шыонэзэтӀэ реты, ядэжъ ещӀжыи.

Абдзэхэ техакӀохэм, тыгъуакӀохэм япащэхэр

ХъырцыжыкӀо Бэчмыз, Хъакурынэ Дэщэн, БеданыкӀо Заурбэч, Тхыгъо Мэстаф, БэчымкӀо Едыдж, БрантӀ Тыгъуж, ахэм апэмыкӀ ладжи хъуцтыгъэ.

ШьолӀэ-онэшӀэ Изагъэхэр

ШьолӀэ-онэшӀэ лӀэпӀэсагъэх Бгъошэ Ибрахымэ, Хъуажъ Исмел, КӀуашъ Исмел, ащ пэмыкӀ ладжи щылагъ.

ГъукӀэ Изагъэх

Шхонч, сэхшо, къамэ ашыщтыгъэх. Пчэнэшэ Исмел, Хъауд, БрантӀ Гъужыгъ, лашхъемафэкӀо ШъэукӀасэ, Батмэт Мышъоост, ахэм анэмыкӀ ладжи щылагъ.

Абдзэхэ пщынэо Иазэхэр

ДжэгокӀо цӀэрылӀохэр

Джанчэтэ Къуйнэшъу, Шъэожъ Урысбый, Шагудж Кошбай, Дзыбэ ЩэмэджыкӀу, Тыу Щэрабыку, ахэм анэмыкӀ ладжи хъуцтыгъэх.

Абдзэхэ пшъэшъэ цӀэрылӀохэр

1855-рэ илъэсым Абдзахэ пшъэшъэ цӀэрылӀуищ ысыгъ. Апэрэр, МамырыкӀомэ я Щащ, Дахъо дэсыгъ.

Хъакурынэ Дэщэн «Щащэ къэсщӀт» ылуи, ыдэжъ кӀуагъэ.

— КъыздакӀу, — рилуагъ.

— СыбдӀэкӀошӀунӀэп. Ощ нахы нахъ лы дэгъухэр кысӀэпсӀыыхъох, — ылауагъ.

— Сэ нахъ дэгъу уицӀэщтӀэп. УкыздэмыкӀомэ, лы уезгъэщӀӀӀӀӀӀӀ, — ылауагъ.

— СыкӀэтӀдӀжэу о сыкыбдӀэкӀошӀу-щтӀӀӀӀ, ау сягъэх, — кырилуагъ.

Дэщэн а гушӀлэм кыгъэгъубжи: «узыщэрэри ори шӀусыукӀынкӀэ» ылуи, къурланыр кышты тхэ ылауагъ. Тхъарылор цыфмэ зызэхэхым, зыщэн къахӀэкӀыгъэп.

Ащ ыужым МамырыкӀомэ я Щащэ Стамбол икӀыжыгъ.

ЯтӀонэрэр, Чэтаомэ я Хъасас. Хыдыжъ дэсыгъ.

— Абдзэхэ пшъэшъэ цӀэрылӀо къэсщӀт, — ылуи, кӀэмгуепщэу АйтэчыкӀо Аслъанбэч БолэтыкӀор Хыдыжъ кӀуагъэ, Хъасасэ дэж.

— КъыздакӀу, усцӀӀӀӀӀ сыкӀэкӀуагъ, — ылауагъ.

— СыбдӀэкӀонӀӀӀ, — ылауагъ.

— Сыда укызкӀыздэмыкӀоштыр?

— О укӀэмгуепщ, о уифэшӀошэ шӀуз сыхъунӀӀ, сэ гошӀӀӀӀ сӀлӀэрӀӀ, пшы ыгъыкӀи сӀлӀэрӀӀ. Сэ сыздӀэкӀоштыр ишхончрэ ишӀуанэрэ зӀдылӀыгъэу натрыф пӀкӀэнакӀо клорэр ары, — ылауагъ. — Зэо къэбар зызэхыхыкӀэ, ишӀуанэ ыгъэлылымэ заом кӀоу, гын гъозым ылупӀэхэр шхуантӀэ ышыгъэу къэкӀожырэр ары сэ сыздӀэкӀоштыр, — ылауагъ.

«Хыдыжы чӀӀӀӀ зӀлӀэгъэзӀнӀфы, Дотэ нӀфыр бгъэукӀытэжыгъэ, Хъасасэ дах...» —

алуи орэдым халхъагъ.

ЯщӀӀӀӀ пшъашӀэр, Хъакурынэмэ я Хъабиб, ПшӀэхӀопс псыхӀо кӀэрысыгъ.

«Хъабибэ къэсщӀт» ылуи, пшъашӀэм дэж МэрэтыкӀо ХъотыкӀо кӀуагъэ.

— КъыздакӀу, — рилуагъ.

— СыбдӀэкӀошӀунӀӀӀ, — кырилуагъ.

— Сыда укызкӀыздэмыкӀоштыр? — зырелом,

— Лы дэгъухэр кысӀэпсӀыыхъох, о улы хъазынӀӀ. УмӀлӀэхӀолӀ нылӀӀ, унэ лъэныкӀуи нэшъу, угу кысӀэмыгъабгъ, — кырилуагъ. ХъотыкӀор а гушӀлэм кыгъэгъубжи, Хъабибэ ышхэу НашхӀор, Умар, Алэбый алоу щылӀэхэти арилуагъ:

Литературнэ нэкӕубгъу

Лӕтӕнкъым ихӕарзынӕш

— Былым бӕу шӕостын, шӕушып-хъу кысӕшӕут, кыздӕжӕуӕкӕу.

Хъотыкӕор байштыгъ: мӕли, шыбзи, чӕми бӕу илӕгъ.

— Сьд фӕдиз кытӕптӕн? — алуагъ.

— Томӕн 500 ауасӕ шӕостышт, — арилуагъ.

Ашыпхъу елӕлугъ:

— Дакӕу, былым бӕу кытитышт, томӕн 500 аосӕ былымым тыхӕмыгъ. Еж лӕу дӕгӕон шӕхӕаӕклӕ, орклӕ тынчыгъо хъушт, — алуагъ.

Хъабибӕ ылуагъ:

— Шӕо былым фӕшӕхӕфӕу шӕуз-фае шылӕп. Сӕ дауш сыфай, ау шӕо зӕрӕшӕуӕуагъ пӕе сьдӕклӕн. Сьзӕрӕдӕклӕн шыклӕр унашӕо шӕуфӕсшыӕн Мӕрӕтыкӕори шӕори. Мыдӕ шӕукъедж, — ылуи, Хъотыкӕор къаригъӕшагъ.

Хъотыкӕор Бзыикӕо дӕсыгъ. Ефӕндри къаригъӕшагъ, ащ пӕмыклӕу нӕбрищи къаригъӕшагъ. Хъабибӕ ылуагъ:

— Ефӕнды. Джы шӕо шӕукъызкӕыз-гъӕшагъ, — Мӕрӕтыкӕо сьдаклӕо сшӕо-игъу, сшыхӕми ашӕоигъу былым бӕу къаретыш, ау унашӕо адӕсшырӕр зӕхӕшӕозгъахыӕн пӕе шӕукъызгъӕшагъ, — арилуагъ. — Нӕчыхӕр томӕн 500-у зӕдаштагъ. Джы шӕуаслӕрӕр ары, Хъа-курынӕхӕми Мӕрӕтыкӕохӕми: тапӕ мӕ-фийклӕ шыуишӕ шӕузышӕу уигъусӕу кӕкӕуалӕ, шӕузышӕмӕ шыгъынӕуи уанӕуи апылтыр къуаджӕм шӕахӕжышт, ефӕн-дым джыдӕдӕм шы кӕптышт, укъызы-кӕклӕ цуитӕу кӕпфышт чӕупчӕлуытп-клӕу. Сьаталыкӕ кӕлӕм шыонӕ зӕтелъ кӕптышт. Пшӕашӕхӕу унӕм исӕу ськызыхӕкӕлӕхӕрӕм шы дӕгъу кӕп-тышт. Мы Хъакурынӕхӕм мӕфиц джӕу сфашышт. Шӕуадӕж сьзыпшӕклӕ, дынхӕу мӕфиц джӕу сфӕпшышт, етӕнӕ, зы мӕзӕ зыхуӕклӕ, нысӕкыш нысӕу мӕфибл джӕу сфӕпшышт, шыгъахӕри лӕсгъахӕри хӕтӕ. Хъа-курынӕхӕри Мӕрӕтыкӕохӕри шӕуаслӕрӕр: нысӕу блӕкыфӕклӕ былым зӕлы-шӕумых, зӕшӕныгъоу тымышуштми шӕушӕрӕпыш.

Пшӕашӕм зӕрилуагъм тетӕу зӕда-штагъ, агъӕцӕклӕгъ. Шӕузышӕхӕри кӕкӕлуагъ. Хъабибӕ куишым зӕрафӕшӕу лӕплӕ, унӕлути игъусӕу, зыдишагъ. Мӕ-рӕтыкӕом дӕкӕлуагъ. Дынхӕу мӕфиц джӕу ашыгъ. Ащ ыуж, мӕзӕ зӕхӕум, мӕ-фибл джӕу ашыгъ. Джӕгум бӕу цыф кӕкӕлопӕгъ. Чыжӕу шыли, блӕгъу шыли, шапсыгъи, убыхи шылагъ.

Шапсыгъӕ лӕу дӕгъу горӕ Шӕуакӕло Талӕуӕстӕн алу Тхӕагъапшӕ кыкӕлӕгъу хъаӕкӕ илӕгъ Тыгъу Хъаджӕм. Бысы-мым «Некӕо джӕгум» ылуи, хъаӕклӕр кыришажы, кӕаӕлуи кӕахӕхӕгъ.

Джӕуакӕом хъаӕклӕр зӕлӕгъум, кы-гъӕшӕонклӕ чӕзыоу кыщиублагъ. Къыри-гъӕпсыхи кытыришагъ, пшӕашӕмӕ анӕх дӕгъури игъусӕу кыгъӕшӕуагъ. Лӕ-шӕу цыфхӕр ехъуапсӕхӕу, дӕгъоу, дахӕу кӕшӕуагъ.

— Шӕукъӕдалу, — кӕашӕор зӕпа-ригъӕгъуи джӕуакӕом кылуагъ, — мы хъаӕлӕу кӕшӕуагъер Тыгъу Хъаджӕм ихъаӕклӕ, Шапсыгъӕ кыкӕлӕгъ, Шӕуакӕломӕ ащыш, джӕуакӕломӕ гъӕры ашыгъ, шӕо-щӕфымӕ, шӕосщӕжышт, — къарилуагъ. Шӕу пшӕыкӕуш кӕатыгъ, кӕаӕлӕрӕ шхонклӕкӕлӕрӕ бӕу кӕатыгъ. «Уцуж» алуи, джӕуакӕлӕр комиссиӕм ыгъӕуцужыгъ. Шӕуакӕломи иш кӕауыти, агъ-шӕсыжыгъ. Ащ тетӕу мӕфих джӕ-гугъӕхӕу, яблӕнӕрӕ мафӕр шыгъахӕу ашыгъ. А зӕманым шыр кызырагъа-чӕштыгъер — шыр зиер тесӕу, ишыгъы-ни шыгъу, илаши голӕу, икӕаӕлуи ишхъахӕхӕони уанӕм еуцӕлхыгъӕхӕу кӕагъахӕштыгъ. Арӕу зыкӕлашырӕр лӕмрӕ шымрӕ кӕуачӕу ялӕр рагъу-

нӕфынӕу арыгъ. «Зиш кӕзыгъӕчӕштыр кӕахӕрӕклӕ», — ылуи гъоур джагъ. Шыуишӕм ехъу кӕахӕкӕлӕгъ. Лӕсгъ-ахӕми ащ фӕдиз кӕахӕкӕлӕгъ. Шыгъ-ахӕр Пчыхӕа псыхӕо кыщаублагъ. Бзыикӕорӕ Ощхӕуагъорӕ зыщызӕх-хӕхӕрӕм нӕсыфӕклӕ кӕчӕнӕу, шит-фым шыгъӕчӕапклӕ ялӕнӕу.

Лӕсыми ишыгъынӕр илӕшӕр ылыгъу кӕчӕн фӕягъ. Цыцӕ дӕж кыщи-ублагъу Бзыикӕорӕ Ощхӕуагъорӕ зыщызӕхӕлӕдӕжхӕрӕм нӕскӕ кӕчӕ-гъӕх. Апӕритфым ыпклӕ ял. Джащ нах джӕу цӕрыло Абдзӕхӕ рашӕыхӕгъ. Мыр зышӕош мыхӕурӕр Джыракъыӕ дӕс Мӕрӕтыкӕо хъаджӕм ерӕупчӕ.

Джӕгур зауым

Хъакурынӕхӕмрӕ Мӕрӕтыкӕохӕмрӕ нӕчыхӕ томӕн 500-р зӕлахыгъ.

Ащ ыужым зы илӕс зӕхӕум Хъо-тыкӕо Мӕрӕтыкӕо шыбзи, мӕли, чӕми, зи кыфамыгъанӕу кӕафыгъ Мыекъуапӕ дӕз кыкӕли. Дӕр зыцагъер Пшыжӕ Батырӕ Гушӕкӕо Пӕкӕжӕр. А ма-фӕм Пӕкӕжӕ кӕауыгъ.

Абдзӕхӕм бзӕджӕрылӕф зыфӕлӕштыгъер

Зигъунӕгъу етыгъорӕр ары, шхыным зыщызгъӕгъусӕрӕр, бзылӕфыгъӕм еза-орӕр, ехъонырӕр, кӕумбгъан зыдизы-мыхырӕр арых.

Абдзӕхӕм гын ышӕынклӕ лӕзӕу ахӕтыгъер

Ахӕр: Аульӕ Ислӕм, Хъакурынӕ Тхӕа-цыгугъу, Хъокӕон Шӕаушӕу, лӕшӕхӕ-мафӕкӕо Мӕзыл, ахӕм анӕмыкӕ лӕджи шылагъ.

Абдзӕхӕм акъыл, зӕхӕшыкӕли зилӕу ахӕтыгъер

Шуцӕжыкӕо Цыкӕо Джанчатӕр, Хъажӕунӕкӕо Хъамгус, Хъакурынӕр, Джанбӕчыкӕо Тӕтӕршӕо Цӕир, Хъаджӕ-мыкӕо Исмел лӕнцӕкӕор, Азматыкӕо Мыхӕмӕт Бгъуашӕр, Наурзӕ Мыхӕм-мӕт, Бӕрзӕдж Нӕгъой, Шӕуджӕн Джам-болӕт, Устӕкӕо ефӕндыр, Тхӕаӕлӕмӕкӕо ефӕндыр, Кӕолӕкӕуӕцӕкӕо ефӕндыр, Басырбый ефӕндыр, Добралыкӕо ефӕндыр, Хъасан ефӕндыр, Хъокӕон ефӕндыр.

Абдзӕхӕм пхӕашӕхӕр

Брантӕ Зӕчӕры, Мӕрӕтыкӕо Шырыхӕу, Хъакурынӕ Пшыгъус, Бӕгъӕдыр Мӕкӕуау, ащ пӕмыкӕ лӕджи хъуштыгъ.

Абдзӕхӕм тыжынашӕхӕр

Дзыбӕ Осмӕн, Кӕуай Борӕкӕу, Шыхӕо-жылӕкӕо Пшымаф, ахӕм анӕмыкӕ лӕджи шылагъ.

Абдзӕхӕм шхончаохӕр

Хъырцыжӕкӕо Убых, Шӕӕожӕ Урыс-бый, Кӕубӕ Илӕс, Болӕт лӕхӕмӕд.

Лӕубӕкӕу 300-м клӕнклӕр цаубатӕ-штыгъ. Лӕубӕкӕу 60-м сӕжыӕцӕм ты-рагъафӕштыгъ. Сӕжыер ыцӕ кӕгъӕзӕгъу пхӕмбгъум хӕлути, зӕохӕклӕ, шхончым цӕу кыкӕлӕгъер сӕжыӕцӕм кызыгъуипкы-ти, бгъуитӕумклӕ пхӕмбгъум хӕхӕштыгъ.

Хъырцыжыкӕо Убых зы мафӕ горӕм кӕхӕулагъер

Хъаӕлӕш пчӕӕлупӕ жӕаум нӕбгырӕ кӕауми шысхӕу Брантӕ Лӕуӕбж бжӕлом кыкӕлӕжӕу блӕклӕу ылӕгъу. Лулӕр ыжӕ дӕлӕу мӕкӕожыти, Хъырцыжы-кӕо Убых «О, Лӕуӕбж!» ылуи, еджи кыгъӕлӕлӕгъ. Кызызӕплӕкӕлым, шхон-чымклӕ еуи лулашхӕр ыубӕтагъ. Лӕуӕбж тӕысыгъ. Цыфӕу шысхӕри кӕуагъ, шӕр тефагъ ашӕлшыгъ.

— Сьда кыпшышыгъер? — алуи еупчыгъ.

— Зи кысшышыгъеп, ау силулашхӕ ыкӕутагъ, симыгъӕшӕжӕу ськӕэтӕджы-жыштӕп, — ылуагъ.

Хъырцыжыкӕо Убых еупчыгъ:

— Сьда узыфаер гъӕшӕжӕу? — ылуи.

— Сьзыфаер шыбз зӕклӕс, — ылуагъ.

— Ащ нахы нах дӕеп, сиш ос-тын, — рилуагъ.

— Хъау, сӕри шыхӕу сил, шыбзым шыклӕр кӕеджӕокӕлӕу бжӕлом ськлӕнӕу ары нах, — ылуагъ.

Ащклӕ кыгъӕгъу, шыбз зӕклӕсыр кыфаригъӕшагъ. Брантӕ Лӕуӕбж:

— Мы шыр пӕысхыштӕп, мӕфӕ лӕлӕгъ горӕ кыпфӕсшыныш, нӕбгыришӕ уигъу-сӕу, шымыгъаӕклӕ, кӕбгъӕхӕнклӕ уфит, сибжӕало укӕкӕлолӕнӕу ськӕгъӕгъу, — ылуагъ.

— Хъун, — ылуагъ Убых. Мӕфӕ лӕ-лӕр кызысӕым, Лӕуӕбж гъӕтхӕш хъа-лыгъу бӕу аригъӕшли, лӕнлӕхӕри кум ригъӕуцӕхи бжӕлом кӕуагъ. лӕнлӕмӕ шӕоур арызы ышыгъ. Хъырцыжыкӕо-ри нӕбгыришӕм ехъу игъусӕу, пшӕашы шӕауи, шыуи, лӕсы, пшыӕри ахӕтӕу еклӕлагъ. Ешхӕхӕу, ешӕохӕу, джӕгу-хӕу зӕхӕтыгъ. Псагъӕ еохӕу, мӕлу еохӕу, ащ тетӕу Брантӕ Лӕуӕбж ыхӕаӕлагъ.

Абдзӕхӕлӕхӕр зӕрӕзӕдӕджӕу-штыгъӕхӕр

Шыклӕ зӕдӕджӕуштыгъ. лӕшӕклӕ зӕдӕджӕуштыгъ, зӕнӕкӕокъуштыгъ, шхончаокӕ зӕнӕкӕокъуштыгъ, мӕлу еоштыгъ, шым елӕбӕхыштыгъ, етӕнӕ сӕнтӕрацӕ ешӕштыгъ, кӕуачӕклӕ зӕ-бӕныштыгъ, зӕнӕкӕокъуштыгъ. Лиш мытӕлӕу ахӕтыгъ.

Апӕрӕ — Мӕрӕтыкӕо Купзӕш, лӕ-хъуамбӕклӕ блӕбгъушхӕр тыриутыштыгъ. Мӕзым кӕоти, мышӕр кыуытыти, ыпӕрӕ лӕкӕуитӕмрӕ ышхӕхӕр зӕрипхыштыгъ, клӕпсӕ ыпшӕ илӕу лӕкӕуитӕм те-тӕу кышӕштыгъ.

Ятӕуанӕрӕр — Добралыкӕо Исмел, мӕкӕу кухӕр кум зӕрилӕу кучӕгъым чӕхӕзти, еж шизӕу кылӕтыштыгъ. Зы мафӕ горӕм заом хӕтӕу иш кӕауыгъ. Уанӕр кытырихыӕнӕ фежы шӕхӕаӕклӕ, кытырамыгъӕхӕу кӕагъӕузажӕо зӕхӕум, шым ылӕкӕуитӕу ыубыти, уанӕр зӕ-рӕтелӕу мӕзым хильӕшӕуагъ.

Ящанӕрӕр — Пащӕкӕо Тхӕйшӕу. Зы мафӕ горӕм зӕошхӕ шылӕу Хъакурынӕ Тыгъужырӕ Даур Шӕӕолӕхӕурӕ яшы-хӕр кӕауыгъ. Лӕсӕу заом хӕтхӕу Шӕӕолӕхӕу кӕауыгъ, Тыгъужӕ исӕш-хо кыхыгъу хъадӕм кыримыгъӕкӕу-лӕхӕу зиухӕу шчытыз, Пащӕкӕо Тхӕй-шӕао кӕсыш, уагъер ыкӕлыб кырилӕ-хӕагъ, хъадӕр ыбгъӕ клӕлӕу кылуыхыгъ.

Адыгӕ хабз. Оркӕ хабз.

Гъӕшӕоныгъ

Лӕйтӕныгъер аужыпкӕрӕ мафӕм дунаим езыхыхыжыгъер Бжӕдзыгъуӕклӕ — Чӕсӕбый Хъадж Шумаф, Кӕмгъуекӕ — Шӕӕотыкӕ Кӕлӕубат, Абдзӕхӕклӕ — Унӕрӕуӕо Кӕрбатыр.

Абдзӕхӕм лӕкӕольӕшхӕм альӕпсӕр.

Кызыдикӕыгъӕхӕр

«Кызыдикӕыгъер кысӕлу» олош ыкӕысӕупчы. Ослон сшӕрӕп. Ежхӕм зыфауыжыгъ а цӕр, «тыоркӕ» алуиш.

— Тӕ кышӕуыгъа мы оркыгъор? — сӕу сызӕупчыклӕ кысалӕрӕп, мӕ-губжых, кысӕзӕонӕу фежӕх, тызӕрӕ-клӕупчӕрӕр адӕрӕп.

1848-рӕ илӕсым оркӕ Енӕмыкӕо Елмызӕ, зы шыу горӕ игъусӕу, зы чыплӕ кӕо пӕтӕу Дзыбӕ Ислӕм, зы шыу игъу-сӕу, кӕкӕлӕжызӕ зӕблӕкыгъ. Ислӕм игъусӕ кӕгъушыи кылуагъ:

— Мы тыкӕызӕбгъуӕуагъер абдзӕ-хӕ оркӕ, дӕдгъӕзӕн фӕягъ, зӕрӕдӕты-мыгъӕзагъер кытӕгӕожышт, — кылуагъ.

— Сьда кытӕшшыштыр, Ислӕм? — ылуагъ.

— Е тикӕлӕ ышхышт, е тибылым ышхышт, — ылуагъ игъусӕ. — Мыщ фӕдӕу Аульӕ Хъаӕлако зыдемыгъӕзӕм икӕлӕ убыхмӕ арити, аригъӕшхыгъу ылуи кысылуагъ.

— Адӕ, тикӕли тибылыми едгъӕш-хыӕнӕп, дӕдгъӕзӕн, — ылуи, Ислӕм ыгъ-загъ.

Еушӕымӕ-еӕхӕжӕхӕзӕ, клӕхӕагъӕх Енӕмыкӕом.

— Сьд адӕ кызыклӕбгъӕзагъер, Ислӕм? — ылуагъ Енӕмыкӕом.

— Кызыклӕзгъӕзагъер мы сигъу-сӕ ылӕрӕр ары.

— Сьда ылӕрӕр?

— «Мы тыкӕызӕбгъуӕуагъер абдзӕ-хӕ оркӕ, дӕдгъӕзӕн фӕягъ, зӕрӕдӕты-мыгъӕзагъер кытӕгӕожышт» кысылуагъ. «Сьда кысылӕшӕштыр?» зысӕлом, «е тибылым, е тикӕлӕ ышхышт. Аульӕ Хъаӕлако зыдемыгъӕзӕм икӕлӕ убых-мӕ арити, аригъӕшхыгъ» ылуи, кысылуагъ. Арары кызыклӕзгъӕзагъер, — ылуагъ Ислӕм.

— Адӕ, ащ кыуимыломӕ, о пшӕ-штыгъӕба? — кылуагъ Енӕмыкӕом.

— Адӕ, сшӕштыгъеп, — ылуагъ Ис-лӕми.

Ислӕм иш еуиш, зыкыригъӕхи ишхонч тӕхӕтӕир тырихи, Енӕмыкӕом ыбгъӕ тыриуыти, ыпӕклӕ кӕуцугъ.

— Гъӕзӕ, Енӕмыкӕор, мы сӕ кызы-щызгъӕзагъӕм нӕскӕлӕ клӕж. Тубы дӕт Тхӕаӕлӕгъыжымыклӕ тхӕ сӕло, усӕуӕлын е сьууӕлын, усӕмыгъӕлонклӕ, — рилуагъ.

— Усӕуӕлынӕп, сӕри зыозгъӕуӕлынӕп, — Енӕмыкӕом ылуи ыгъази, ыпӕ итӕу кыфызӕ, Ислӕм кызыщигъӕзагъӕм нӕсыгъ.

— Енӕмыкӕор, о кыбдзӕмыгъӕзӕ-рӕм ибылыми икӕли шхы. О кыбдӕ-зыгъӕзӕрӕм ибылыми икӕли сӕ сшхынкӕ Тубы дӕт Тхӕаӕлӕгъыжымыклӕ тхӕ сӕло», — ылуи, Ислӕм, тхӕ ылуагъ. Ащ ыужым Енӕмыкӕом цыф дигъӕзӕжыгъеп. Лӕй-тӕныгъи фашыжыгъеп. Енӕмыкӕори Дзыбӕри абдзӕхӕм пхӕцым шыщыгъ. (Джыри кыкӕлӕлӕштыгъ).

Нӕкӕубгъохӕр зыгъӕхӕзырыгъер
ЦУКӕО Юныс.

(Къызыкълъыкюрэр
мэзэм и 26-м
къыдэкыгъэ номерым ит).

Дэмэдэр Рифат. Убых лъэпкъым щыщ. Самолетхэм япхыгъэ лофшэным илъэс 30-рэ рылэжыагъ. Фирмэ илагъ. Ялакьоклэ Хэзэл аралоштыгъ. Джы-дэдэм квалэу Дюзджэ щэпсэу. Цыф луш, гъэсагъ.

Дзыбэ Нэджэт (Санок). Търкуем икъэлэшхоу Стамбул щэпсэу. Илъэс 80 ыныбжъ, ау ащ емылпытгъэу, псынклэу, чанэу мээкы. Лы луш, гъэсагъ. Унэ лофхэм яхьылэгъэ къу-лыкьум илъэс пчъагъэрэ лоф щыла-гъ, Къурланыр дэгъу дэдэу ешлэ. Быслымэн

тетым щеджэх. Идэб дахэ ахэлъ. Дзыбэ Музэфар ыкьошхэр, илъэпкъ къегъэ-гъунэх, ыналэ атет. Ар къеушыхьаты Сирием егъэзыгъэклэ кыкыжыгъэ Дзыбэ унэгъуитф иунэу Адэбазар дэтым зэрэчигъэтысхьагъэм. Зэунэкъош Дзыбэхэу Търкуем исхэм Сирием кы-кыжыгъэ Дзыбэхэм лъэшэу яшлуагъэ арагъэкыгъ, лэпылэгъу афэхугъэх.

Музэфар тэри теупчыгъ адыгабзэр мыклодыным, ныбжыкълэу къа-кълэ-хуэхэрэм ар ашэным пае, нэмыкълэпкъхэм адыгэхэр ахэмыклодэнхэм фэшл шлэгъэн фаемкълэ, тырку лъэп-къым зэрэклухэрэмкълэ, икьошхэм, иблагъэхэм алу-кълэм, ащ хигъуатэрэмкълэ, Дзыбэ ллакьом мурадышлухэу илэхэмкълэ,

Хьаткьо Хьамей. Абдзэхэ бзыл-фыгъэ нэгъуф дах, макълэу, рэхьатэу мэгущылэ. Иунэ, къогъу цыкълум, пшъэху кыхьэ клашьом пышлагъэу янэж зэрыпщэрхьэщтыгъэ щыуаныр къытигъэлъэгъугъ. Ишагу, чэу лъап-сэм дэжъ, шыгъэтысыгъэ сэнэшхьэ кошэ шлуцлэ цыкълум рэгущо. Ар ятэ-жым ятэ хэкужым къызыдырихы-жи хымэ чыгум ылъапсэ щыригъэ-дзыгъ (тэтэжыр — Кобл). Хьаткьо-хэр зэунэкъош унэгъуищэу зэгъу-ху Гутлэхьаблэ щэпсэу. Хьаткьом нэнэ фыж дэхэцыкълу ял, ху-пхъэ, чан, еж зэрэдахэм фэдэу ыцци дахэ — Нурджан (Хьапынхэм япху), шап-сыгъ. Щыуанышхом пхъэ мэшлэшхо

ху. Нихьал итеплэкълэ инджылыз бзылфыгъэхэм афэд, идэб дахэ хэлъ, хьакълэм шхьэкълэфэныгъэшхо фишлызэ пэгъокы. Хьаткьомэ япхуэху Зухьали, Нихьали гуклэгъушхо зыхэлъ цыфых. Мемдурэ Нихьалрэ сэ бэшлагъэу сэшлэх, илъэситфыклэ узэклэлэбжымэ Търкуем сызыщэлэм ядэж сырагъэб-лэгъагъ, дахэу къыспэгъокыгъэх. Ау джы тызэклом дэсыгъэхэп, загъэпсэ-фынэу зэшхьэгъусэхэр Анталием шылагъэх. Ау Мемдурэ янэшэу Ак-райрэ ащ ишхьэгъусэу Фатимэрэ ты-рагъэблэгъагъ, тахьэкълэ, тагъэшлуагъ.

Илъэсыбэрэ Акрай Францием щып-сэугъ, исэнэхьаткълэ хьыкумышл. Джы пенсием щыл. Ишхьэгъусэу Фатимэ исэнэхьаткълэ клэлэгъадж, адыгабзэр дэгъоу ешлэ. Яунэ дахэр, ащ диштэу ишагуи зэкълужэу гъэпсыгъэ, пхъэшхьэ-мышхьэ чыгыгъэ дэт. Дэжые хэ-тэшхо дахи унагъом ил. Емызэщэу Акрай мыхэм адэлажэ, ащ гуахьэ хегъуа-тэ. Зэшхьэгъусэхэр зэгъурылэху Хьо-уклэхьаблэ щэпсэу.

Жъажые Ахьмэд зитхьамэтэ Адыгэ хасэу Стамбул дэтым хэт адыгэ пшъа-шъэхэр: Айла (къэбэртэй), Хуриеджан (убых), Савим (бжъэдыгъу), Ахьмэд ишхьэгъусэу Ху-ля. Мыхэр ху-пхъэ дэдэ-хэу, пшъыгъэхэм кызыхамы-гъэщэу, чэфхэу къытпэгъо-кыгъэх. Стамбул ичылпэ дахэхэр къытагъэплыхьа-гъэх, тахьэкълэ. Хасэм ип-чыхьэзэхьахэ тырагъэблэ-гъагъ. Мыхэм экълэми унэ-гъо зэкълужэхэр ялэх.

Стамбул ичылпэ дахэхэр

Търкуем икъэлэшхоу Стамбул чылпэ дэхабэ ил. Ыпшъэкълэ кызырэгъуагъэу,

ахэм ащыщхэр къытагъэплыхьагъэх Жъажые Ахьмэд зипэщэ Адыгэ ха-сэм хэт бзылфыгъэ ху-пхъэхэм. Ана-

кълэуу шагум дэтэу шыбжыир къы-щегъажьо. Етланэ ар лыупклатэм къыде-гъэкълыш, шыбжыир лужэу охуфэ фэ-сакьызэ щыуаным-кълэ егъэжъэжы дагъэм хэлъэу. Ащ уц зэфэшхьафхэ-ри хелъхьэх мэ лэшлу ху-пхъэ фэшл. Мы шыкълэр Кав-казми зэрэщылэр нанэм тэри фэтло-тагъ.

Хьаткьо Нур-джан ишагу хьалы-гъугъэжъэ хьаку-шхо дэт. Адыгэ хьалыгъу лэшлухэр мыщ щегъажъэх ыкыл ыгу етыгъэу, хьалэлэу хьакълэхэм апегъохы.

Пчэнлэш Мемдурэ. Шлэныгъэлэж, профессор, илъэс пчъагъэрэ универ-ситетым бзэхэмкълэ щыригъэджагъ.

Адыгэ хасэм хэт бзылфы-гъэхэм тахэс.

хьэу мы квалэр зыщыдахэр чэщыр ары. Къухьэу хым тетхэр къызылпы-нэфхэу, квалэр зэпэнэфыжъэу, мэщыт-хэм ашыгъуэр зэпэжыуужхэу, зэпэ-шлэтыжхэу...

Дюзджэ дашыхьэгъэ универ-ситетыр дэхэ дэд ыкыл ины. Чылпэу зышашыгъэри лъэшэу ащ фытегъэпсыхьагъ. Мы ап-шъэрэ еджэлэшхом факультет пчъагъэ ил, ахэм зэу ащыщ адыгабзэр зыщызэрагъашлэрэр.

Стамбул иурам гъэнэфагъэ-хэм шэмбэт мафэм къэгъэлэ-гъон гъэшлэгъонхэр ащэкълэх. Ахэм ахэлажъэх адыгэ клэлэ лэпэлэсэхэр. Мэщытхэм, музей-хэм ямакетхэр дахэхэу, пхъэм хэшлыкыгъэхэу ахэм къащагъэ-лэагъох.

Търкуем сыд фэдэрэ лъэхьа-ни быслымэн диным лъэшэу щыпылтых. Ащ елпытгъэу мэ-щыт бэдэдэ ял. Ахэр зэтегъэп-сыхьагъэх, узачлахьэкълэ, гур-нах рэхьат ху-пхъэу, зыбгъэп-сэфыгъэу уакьычлэкълыжы.

ХьОКЮ Муслымэт.
Клэлэгъадж, лофшэным иветеран.
Адыгэкълэ.
(Джыри къыкълэыкълэшт).

КЪУШЪХЪЭХЭМ ЯСАБЫХЭР...

Нэджэтрэ ишхьэгъусэрэ.

шъыпкъ, мэщытым щырегъаджэх. Ады-гэгъэшхо хэлъ, адыгабзэр дэгъоу ешлэ. Ишхьэгъусэ тхыпхъэ дахэхэр хедыкълых, хехьыкълых, ахэм ащыщхэр иунэ дэпкъ пылагъэх, истол техьуагъэх, унэр лъэшэу къагъэдахэ. Зы пшъашъэ ял, Стамбул лоф щешлэ. Дзыбэ Нэджэт хьалэлэу къытпэгъокыгъ, ыдэж ты-ригъэблэгъагъ, дахэу тыкыхьэкълэ. Нэджэт бэшлагъэу сэшлэ (сэ Дзыбэ-мэ сыряпхьорэлъф, бэрэ Търкуем Дзыбэ ллакьом сыригъэблэгъагъ).

Стамбул чылпэ дахэу илэхэр, му-зееу дэтхэр Нэджэт къытигъэлэжъ-гъэх. Лъэшэу тигъэрэзагъ. Ащ адыгэ лъэпкъыр икълэс, емызэщэу адыгэ шэн-зэхэтыклэ дахэхэм къагъушылэ. Ежыри Идэб хэлъ. Тхьэм ылэныкьокълэ шолшъхуныгъэ къабзэ ил, бэрэ Ча-бэм клуагъэ. Дзыбэ Нэджэт сеупчыгъ «Уныбжъ хэклотагъэми, Кавказ бгъэ-зэжы пшлэигоба?» сьуи. «Апэрэмкълэ, — ело ащ, — сэ сыбыслымэн, етланэ — сыадыг. Быслымэн диным игогу къабзэу узырыкълэ, ащ цыфыгъэр, гуклэгъуныгъэр, идэбныгъэр къыпхелъ-хьэ». Дзыбэ Нэджэт игупшысэ куу-хэм тэри тигупшысэхэр зэрэтефэрэм гу лъытагъ тызыщыдэгущылэгъэ уах-тэм ыкыл къытилуагъ: «Кавказым адыгэ бзылфыгъэ луш дэхабэ ис, шьори ахэм шьуащыщ, ащ сэ сырэпагъ, силъэпкъ сырэгущо». Тэри ащ тыкыгъэгущлуагъ, тыкыгъэиныгъ.

Дзыбэ Музэфар (Авуджи). Музэ-фар иунагъокълэ квалэу Адэбазар щэпсэу. Лы луш, лы гъэсагъ, хьаджэ. Гуклэ-гъушхо зыхэлъ цыф. Ышыпхуэхэр, ыш яунагъохэр дьчлэсынхэу цэу зэтет унэ ышыгъ. Ахэм ыналэ атет, аделэ. Гъэ-мафэм дэсынэу Адэбазар пэблагъэу къэлэ цыкълэу Сананджэ унэ дахэ щырил. Ащ тэри тыригъэблэгъагъ. Ышыпхуэхэр, ишхьэгъусэу Зухьал, ипшъашъэхэр, Зухьал ян (ипсауныгъэ елэзэнхэу Зухьал дэжъ шылагъ) да-хэу къытпэгъокыгъэх. Музэфаррэ Зу-хьалрэ сабыл дахэхэр зэдэллэх. Ип-шъашъэхэр — Сэтанай, Фатимэ, Зайнаб, ишъао — Зэфэр Стамбул универси-

Дзыбэхэр хэгъэгоу зэрысхэмкълэ. Мары ащ джэуапэу къытыжыгъэр.

— Търкуем щылэ Адыгэ хасэхэм а лофым игъэклотыгъэу аналэ тырагъ-эты, адыгабзэр сабылхэм зэрэшлэщтым ыуж итых. Адыгэ хэкум ыкыл Тър-куем ялэшхьэтетхэр зэгъурылэныгъэ азы-фагу илэу адыгабзэм изэгъэшлэн зегъэушъомбгъугъэнымкълэ лофышхо ашлагъ. Ар къеушыхьаты 2013-рэ илъэ-сым Дюзджэ квалэ дэт университе-тым адыгэ факультет къызэрэщызе-луахыгъэм. Адыгэ хэкум кыкылырэ шлэ-ныгъэлэжхэм ащ щырагъаджэх. Ар лъэшэу гушлуагъо, мэхьанэшхо зилэ лофэу щыт. Сыд фэдэ бзэри бай. Бзэхэр дэгъоу пшлэнхэ фае. Экономикэмрэ

Дзыбэ Музэфаррэ Зухьалрэ.

бзэхэмрэ зэгъусэхэу зэдэкълэх. Тър-кумэ агу къабзэ, дэгъоу къытфыщы-тых, тызэгурэлэ. Тэри ташэгугъы. Лъэп-къэу тызыхэсхэр дгъэцылкълунхэу ты-фаеп. Шхьэкълэфэныгъэ зэдытилэу ты-зэдэпсэу.

Сикьошхэр, сиблагъэхэр къысхьа-хэмэ, гуахьэ ащ хэсэгъуатэ, сыгукълэ нахь бай сэхьу. Цыфыгъэ, гуклэгъу пхэлъынхэ, узэдэлэжын фае. Адыгагъэм ахэр ишапхъэу щытых. Тятэжхэм къа-текыгъэхэр нахь зэпылтых, тауж кы-кылырэ ныбжыкълэхэри зэрэшлэнхэ фае. Дзыбэ ллакьом унашъо ышыгъ: нэб-гырэ пэпчъ елкэ (чам) чыгъ дахэу 10 ыгъэтысынэу (Адыгэ хэкум). Ащ дунаир къыгъэдэхэщт, жьыр къабзэу ышлыщт, ащ мэхьэнэ ин ил. Мамырыгъэр ти-хэгъэгухэм арылпыным уналэ тет зэ-пытын фае, лъэпкъхэр мамырыгъэм егъэпых, лъапсэ афешы. Ащ эконо-микэр кълэты. Ахэр зэпхыгъэхэу щытых ыкыл мэхьанэшхо хабзэмкълэ ил.

Музэфар къызырлуагъэмкълэ, Дзы-бэхэр хэгъэгубэмэ арысых: Търкуер, Сириер, Иорданиер, Германиер, Фран-циер, Америкэр, Украинэр, Урысыер.

Акрай ишхьэгъусэ Фатимэ тазыфагу ис.

Адыгабзэр, тыркубзэр, инджылызыб-зэр дэгъу дэдэу ешлэх. Кавказым бэрэ къэкълуагъ, цыф луш, идэб дахэ хэлъ. Ишхьэгъусэ Нихьал Хьаткьомэ яп-ху, Дзыбэ (Хьаткьо) Зухьал ышып-

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Экономикэ Иофшлэн лъэпкъэу «Гъэсэнныгъ» зыфилоэрэмкӀэ гъэсэнныгъэ языгъэгъотырэ кӀэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ и Министерствэ кыфӀелорышӀэхэрэм ялофышӀэхэм лэжъапкӀэ зэраратырэм ехыӀлэгъэ Положением зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхыгъ

2012-рә ильэсым тыгъэгъазэм и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 273-р зытетэу «Гъэсэнныгъэ Урысые Федерацием зэрэцарэгъэгъотырэм ехыӀлагъ» зыфилоэрэм ия 108-рә статья ия 11-рә лахъ диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешы:

1. Экономикэ Иофшлэн лъэпкъэу «Гъэсэнныгъ» зыфилоэрэмкӀэ гъэсэнныгъэ языгъэгъотырэ кӀэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ и Министерствэ кыфӀелорышӀэхэрэм ялофышӀэхэм лэжъапкӀэ зэраратырэм ехыӀлэгъэ Положением Адыгэ

Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рә ильэсым мэкъуогъум и 22-м ышыгъэ унашъоу N 130-р зытетэу «Экономикэ Иофшлэн лъэпкъэхэмкӀэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ и Министерствэ кыфӀелорышӀэхэрэм ялофышӀэхэм ялэжъапкӀэ зыфӀедизышӀтым ехыӀлагъ» зыфилоэрэмкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2009, N 6; 2012, N 6; 2013, N 4) зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, я II-рә разделым ия 2-рә пункт хэт пчӀагъэу

«4200» зыфилоэрэм пчӀагъэу «4300» зыфилоэрэмкӀэ зӀблӀэхугъэнэу.

2. Официальнэу кызыхаутырэ мафӀэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу ыкӀи 2013-рә ильэсым Ионьгом и 1-м кыщегъэжъагъэу правэм ыльӀныкӀокӀэ азыфагу иль хъугъэ зӀфӀышӀыкӀлӀэхэм альӀӀэсы.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат

къ. МыекӀуапӀэ,
мэзӀам и 6, 2014-рә ильэс
N 17

Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумӀнкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумӀнкӀэ и Министерствэ иунашъоу N 557-р зытетэу «КӀэлӀцӀыкӀу ибӀэхэу ыкӀи щыӀӀныгъэм чыплӀэ кӀын щифагъэхэр зыщӀаыгъ стационар учреждениехэм диспансеризациер ащызӀэхӀцӀэгъэным ехыӀлагъ» зыфилоу 2010-рә ильэсым бӀдзӀогуым и 30-м кыдӀэкӀыгъэм зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхыгъ

Федеральнэ хӀэбзэгъэуцугъэм диштӀным пае унашъо сӀшы:

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумӀнкӀэ и Министерствэ иунашъоу N 557-р зытетэу «КӀэлӀцӀыкӀу ибӀэхэу ыкӀи щыӀӀныгъэм чыплӀэ кӀын щифагъэхэр зыщӀаыгъ стационар учреждениехэм диспансеризациер ащызӀэхӀцӀэгъэным ехыӀлагъ»

зыфилоэрэм хэт гушӀӀэхэу «Урысые Федерацием псауныгъэм икӀэухъумӀнкӀэ ыкӀи социальнэ хӀӀыныгъэмкӀэ и Министерствэ иунашъоу 2010-рә ильэсым мӀлылфӀэгъум и 15-м аштагъэм» зыфилоэрэм ачӀыплӀкӀэ гушӀӀэхэу «Урысые Федерацием псауныгъэм икӀэухъумӀнкӀэ и Министерствэ иунашъоу 2013-рә ильэсым мэзӀам и 15-м

кыдӀэкӀыгъэм» зыфилоэрэмкӀэ зӀблӀэхугъэнэу.

2. Мы унашъом игъӀӀцӀӀӀэн зӀрӀкӀорэм иуплӀӀкӀун сшӀхӀӀӀӀӀ зыфӀсӀгъӀӀӀ.

Министрэу МӀРӀТЫКӀО Рустем
къ. МыекӀуапӀэ,
тыгъэгъазэм и 30, 2013-рә ильэс
N 1318

Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ иунашъу

КӀэралыгъо фӀео-фашӀӀэу «Адыгэ Республикэм ыпашӀхӀӀэ гъӀхӀӀӀӀӀ ин дӀдӀхэр зӀрӀцӀыряӀэхэм фӀшӀ ахӀӀӀӀӀӀӀӀ тӀдзӀ афӀгъӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи мӀзӀ кӀӀс ар ятыгъӀныр» зыфилоэр гъӀӀцӀӀӀӀӀӀӀ пае Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхъоклыныгъэхэр фӀшӀыгъӀнхэм фӀгъӀхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рә ильэсым бӀдзӀогуым и 24-м аштагъэу N 281-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашӀхӀӀэ гъӀхӀӀӀӀӀ ин дӀдӀхэр зӀрӀцӀыряӀэхэм фӀшӀ ахӀӀӀӀӀӀӀӀ тӀдзӀ зӀрӀаратырэм ехыӀлагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2009, N 7; 2011, N 11), Адыгэ Республикэм и Президент 2009-рә ильэсым шӀкӀогуым и 11-м ыштӀгъэу Указэу N 130-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашӀхӀӀэ гъӀхӀӀӀӀӀ ин дӀдӀхэр зӀрӀцӀыряӀэхэм фӀшӀ ахӀӀӀӀӀӀӀ тӀдзӀ зӀрӀагъӀӀӀӀӀ ыкӀи ар зӀрӀаратырӀ ШыкӀӀэм ехыӀлагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2009, N 11; 2011, NN 6, 9), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рә ильэсым бӀдзӀогуым и 12-м ышыгъэ унашъоу N 138-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хӀабзӀ игъӀӀцӀӀӀӀӀ кӀулыкӀухэм кӀэралыгъо пшӀӀӀылӀхэм ягъӀӀцӀӀӀӀӀ административнэ регламентхӀӀӀӀ кӀэралыгъо фӀео-фашӀӀӀӀӀ язӀэхӀӀӀӀ административнэ регламентхӀӀӀӀ кызырӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи зӀрӀаухӀӀӀӀӀ яхыӀлагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2011, N 7; 2013,

NN 2, 4, 5), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рә ильэсым шӀкӀогуым и 12-м ышыгъэ унашъоу N 218-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ илофыгъохэр» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2009, NN 11, 12; 2010, NN 1, 2, 4, 5, 9, 10, 11, 12; 2011, NN 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12; 2012, N 12; 2013, NN 1, 4) адистӀӀӀӀ унашъоу сӀшы:

1. КӀэралыгъо фӀео-фашӀӀӀӀ «Адыгэ Республикэм ыпашӀхӀӀэ гъӀхӀӀӀӀӀ ин дӀдӀхэр зӀрӀцӀыряӀэхэм фӀшӀ ахӀӀӀӀӀӀӀ тӀдзӀ афӀгъӀӀӀӀӀӀ ыкӀи мӀзӀ кӀӀс ар ятыгъӀныр» зыфилоэр гъӀӀцӀӀӀӀӀӀ пае Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ 2012-рә ильэсым мэзӀам и 27-м ышыгъэ унашъоу N 38-р зытетымкӀэ аухӀӀыгъэм гуадзӀм диштӀӀӀ зэхъоклыныгъэхэр фӀшӀыгъӀнхэу.

2. КӀӀбар-правовой отделым ипӀӀӀӀ О.В. ДолголенкӀм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ

социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ исайтрӀ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хӀабзӀ игъӀӀцӀӀӀӀӀ кӀулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрӀ аригъӀхӀӀӀӀӀ;

— кыыхаутыным пае гъӀзетхӀӀӀ «СоветскӀэ АдыгӀ-имрӀ» «Адыгэ макъӀмрӀ» яредакцие, мӀзӀ кӀӀс кыдӀӀкӀырӀ официальнэ тӀдзӀӀӀӀ «Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр» зыфилоэрэм алӀ-кӀигъӀхӀӀӀӀӀ;

— Урысые Федерацием ишӀолӀыряхэм яшӀӀхӀӀӀ хӀӀбзӀ актхэм яфедеральнэ регистрӀ хӀагъӀхӀӀӀӀ пае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъӀелорышӀӀӀӀ мы унашъор лӀкӀигъӀхӀӀӀӀӀ.

3. Мы унашъор зӀрӀагъӀӀӀӀӀ министрӀм игуадзӀӀ Т.Н. Галактионовар лӀыплӀӀӀӀӀ.

4. Официальнэу кызыхаутырӀ нӀуж мӀфи 10 зытешӀӀӀӀ мы унашъом кӀуачӀӀӀ иӀӀ мӀхъу.

МинистрӀӀӀ ОСМӀН Альберт
къ. МыекӀуапӀэ,
тыгъэгъазэм и 31-рә,
2013-рә ильэс
N 322

Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ иунашъу

КӀэралыгъо фӀео-фашӀӀӀӀ «Иоф зӀрӀашӀӀӀ фӀегъӀ ильӀс пчӀагъӀӀ зӀрӀагъӀӀӀӀ пае пенсие афӀгъӀӀӀӀӀ ыкӀи ар алӀкӀӀгъӀхӀӀӀӀӀ» зыфилоэр гъӀӀцӀӀӀӀӀ пае Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхъоклыныгъэхэр фӀшӀыгъӀнхэм фӀгъӀхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2010-рә ильэсым шышӀхӀӀӀӀӀ и 9-м аштагъэу N 374-р зытетэу «Иоф зӀрӀашӀӀӀ фӀегъӀ ильӀс пчӀагъӀӀ зӀрӀагъӀӀӀӀ пае пенсие зӀрӀаратырэм ехыӀлагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2010, N 8; 2011, NN 11, 12; 2013, N 8), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рә ильэсым чӀӀыпӀогуым и 25-м ыштӀгъэу унашъоу N 194-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Иоф зӀрӀашӀӀӀ фӀегъӀ ильӀс пчӀагъӀӀ зӀрӀагъӀӀӀӀ пае пенсие зӀрӀаратырэм ехыӀлагъэм» щыӀӀныгъэм щыпхырышӀыгъэным пае шӀӀгъӀӀн фӀаехэм афӀгъӀхыгъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2010, N 10; 2011, N 7; 2012, N 4; 2013, N 5), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рә ильэсым бӀдзӀогуым и 12-м ышыгъэ унашъоу N 138-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хӀабзӀ игъӀӀцӀӀӀӀӀ кӀулыкӀухэм кӀэралыгъо пшӀӀӀылӀхэм ягъӀӀцӀӀӀӀ административнэ регламентхӀӀӀӀ кӀэралыгъо фӀео-фашӀӀӀӀ язӀэхӀӀӀ административнэ регламентхӀӀӀӀ кызырӀӀӀӀӀ ыкӀи зӀрӀаухӀӀӀӀ яхыӀлагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2011,

N 7; 2013, NN 2, 4, 5), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рә ильэсым шӀкӀогуым и 12-м ышыгъэ унашъоу N 218-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ илофыгъохэр» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр, 2009, NN 11, 12; 2010, NN 1, 2, 4, 5, 9, 10, 11, 12; 2011, NN 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12; 2012, N 12; 2013, NN 1, 4) адистӀӀӀӀ унашъоу сӀшы:

1. КӀэралыгъо фӀео-фашӀӀӀӀ «Иоф зӀрӀашӀӀӀ фӀегъӀ ильӀс пчӀагъӀӀ зӀрӀагъӀӀӀӀ пае пенсие афӀгъӀӀӀӀӀ ыкӀи ар алӀкӀӀгъӀхӀӀӀӀ» зыфилоэр гъӀӀцӀӀӀӀӀ пае Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ 2012-рә ильэсым мӀкӀуогъум и 19-м ышыгъэ унашъоу N 111-р зытетымкӀэ аухӀӀыгъэм гуадзӀм диштӀӀӀ зэхъоклыныгъэхэр фӀшӀыгъӀнхэу.

2. КӀӀбар-правовой отделым ипӀӀӀӀ О.В. ДолголенкӀм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшӀӀнымрӀэ социальнэ хӀӀыныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ исайтрӀ

Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хӀабзӀ игъӀӀцӀӀӀӀӀ кӀулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрӀ аригъӀхӀӀӀӀӀ;

— кыыхаутыным пае гъӀзетхӀӀӀ «СоветскӀэ АдыгӀ-имрӀ» «Адыгэ макъӀмрӀ» яредакцие, мӀзӀ кӀӀс кыдӀӀкӀырӀ официальнэ тӀдзӀӀӀӀ «Адыгэ Республикэм ихӀэбзэгъэуцугъэ зэхӀугъоягъэхэр» зыфилоэрэм алӀ-кӀигъӀхӀӀӀӀӀ;

— Урысые Федерацием ишӀолӀыряхэм яшӀӀхӀӀӀ правовой актхэм яфедеральнэ регистрӀ хӀагъӀхӀӀӀ пае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъӀелорышӀӀӀ мы унашъор лӀкӀигъӀхӀӀӀӀӀ.

3. Мы унашъор зӀрӀагъӀӀӀӀ министрӀм игуадзӀӀ Т.Н. Галактионовар лӀыплӀӀӀӀ.

4. Официальнэу кызыхаутырӀ нӀуж мӀфи 10 зытешӀӀӀӀ мы унашъом кӀуачӀӀӀ иӀӀ мӀхъу.

МинистрӀӀӀ ОСМӀН Альберт
къ. МыекӀуапӀэ,
тыгъэгъазэм и 31-рә,
2013-рә ильэс
N 323

Имӕхъанӕ зыкӕырагъӕлӕты

Культурэм и Илӕс ехъылӕгъӕ пчыхъӕзӕхъӕ республикӕ филармонием зӕхищӕгъӕр гъӕшӕгъон къӕзышӕгъӕр тиартистхӕр бӕ хъухъу зӕрӕхӕлӕжъӕгъӕхӕр ары. Адыгӕ Республикӕм инароднӕ артистӕу Сихъу Станиславрӕ Адыгеим изаслуженнӕ артисткӕу Афӕшӕлӕгъо Фаинӕрӕ зӕрӕхӕлӕгъӕ концертыр шӕпхъӕ лӕагӕхӕм адештӕ.

Юрий Конжин ыкӕи Нӕхӕе Тӕмар.

Мамгъӕт Лен.

2014-рӕ илӕсыр Урысыем культурӕмкӕи Илӕсӕу къыхахыгъ. УФ-м и Президентӕу Владимир Путиным унашӕу ышӕгъӕм къызӕрӕчилоу, культурӕм плуныгъӕ мӕхъанӕу илӕм зыкӕи-лӕтыгъ. Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо филармоние итворчӕскӕ купхӕм хӕхъоныгъӕу ашӕырӕр зӕхахъӕм къыщӕгъӕлӕгъуагъ. Пчӕгум нӕрылӕгъу лӕпылӕгъу

къыщӕзӕлӕхыгъӕм художественнӕ пащӕхӕр, артистхӕр ӕкӕуалӕхӕзӕ, культурӕм и Илӕс еплъыкӕу фырылӕр къалоштыгъ, ягупшысӕхӕр къызӕрӕралотыкӕыгъӕхӕм ишыхъатӕу экранышхом щыкӕлтхӕжъыштыгъӕх.

Филармонием исимфоническӕ оркестрӕ ихудожественнӕ пащӕу Григорий Михайловыр апӕ кӕлтхӕжъыгъӕмӕ ашыщ. Пшӕрылӕу илӕм къызӕрӕхӕхъуагъӕм ар къытегушылагъ. Орӕдылоу Мамгъӕт Ленӕ классикӕм хӕхъӕгъӕ произведенихӕр егъӕжынчых. Сӕнӕхъатӕу къыхихыгъӕм къыпкырыкӕи, Л. Мамгъӕтым хигъӕунӕфыкӕыгъ классикӕм хӕхъӕгъӕ лӕфшӕлагъӕр музыкальнӕ искусствӕм итарихъ зӕрӕхӕмыкӕуакӕлӕрӕр, егъаши зӕрӕчылӕштыр.

Орӕдылохъу Нӕгъой Маринӕ, Кушъӕкӕ Симӕ, Платӕкӕо Маринӕ, Даутӕ Сусанӕ, Галина Шкапенцевам, Мамхыгъӕ Маринӕ, пшынаоу Плыбызу Аслъан, «Русская удалым» ихудожественнӕ пащӕу Анатолий Шипитъко, купӕу «Ошӕутенӕм» хӕтхӕм, нӕмыкӕхӕм культурӕм и Илӕс зӕрӕхӕлӕжъӕштхӕр ягуапӕу къыхагъӕштыгъ, бӕз зӕфӕшъхъафхӕмкӕи орӕдхӕр къалуагъӕх. А. Плыбызум пшынер «къыгъӕгушылагъ».

Ебгъӕджагъӕр къыбгӕтӕу концертӕм хӕлӕжъӕныр хӕти шӕлӕгъӕшӕгъон, Адыгеим инароднӕ артисткӕу Нӕхӕе Тӕмарӕ ыгъӕсӕгъӕ нӕбгыриплӕмӕ орӕдхӕр къалуагъӕх. Ащ имызакъоу, сӕнауштыгъӕ зыхӕлӕ Юрий Конжиныр Т. Нӕхаим пчӕгум къыригъӕблаги, зӕгъусӕхъу орӕдхӕр къыхадзагъӕх. Ю. Конжиным мӕкӕ лӕтыгъӕ дахӕ ил, артист цӕрылохъунымкӕи чыплӕшӕу ит.

Пчыхъӕзӕхъӕр зезыщӕгъӕхӕ артистхӕу Ф. Афӕшӕлагъомрӕ В. Сихъумрӕ тызӕрӕщӕгъӕгъӕозагъӕу, хъугъӕ-шӕлагъӕхӕм ялӕгъокӕу концертхӕр, зӕхахъӕхӕр филармонием зӕхищӕштых, музыкальнӕ искусствӕм изыкӕгъӕлӕтын пылӕштых.

Нӕгъой Марин,
Кушъӕкӕо Сим.

Плыбызу Аслъан.

ФУТБОЛ ЦЫКӔУР

Еджаплӕхӕм зӕщӕушъомбгъу

Еджаплӕ пӕпчӕ футбол цыкӕу щӕшӕнхӕм фӕгъӕхыгъӕ лӕфыгъоу Урысыем щыкӕлӕрӕм Адыгӕ Республикӕр чанӕу хӕлажъӕ. Тикъалӕхӕм, районхӕм пӕшлорыгъӕшъ зӕнӕкӕохъухӕр ащызӕхӕшӕгъӕх. Текӕоныгъӕр къыдзыхыгъӕхӕр Къыблӕ шӕольерымрӕ Темыр Кавказымрӕ якӕлӕх зӕлукӕгъухъу Ейскӕ щыкӕуагъӕхӕм ащӕшӕлагъӕх.

Аныбжъхӕм ялӕтыгъӕу футболлистхӕр купи 4-мӕ ахӕтыгъӕх. 1998 — 1999-рӕ илӕсхӕм къӕхъугъӕ кӕлӕхъу Кошхъӕблӕ районым щӕплугъӕхӕр тиеджакӕлохӕм къахӕштыгъӕх. Ахӕр, зӕкӕи плӕми хъунӕу, къуаджӕу Фӕдз щӕгъӕсӕгъӕх. Тренерхӕр Беджӕлды Тимуррӕ Щӕлбӕе Артуррӕ.

Районым ифутболистхӕр Дагъыстан кыкӕыгъӕхӕм 4:2-у, Ейскӕ щышхӕм 5:3-у атекӕуагъӕх. Темыр Осетием икомандӕ 1:0-у тифутболистхӕм къатекӕуагъ. Финалныкӕом Волгоградӕр Кошхъӕблӕ районымрӕ якомандӕхӕр щызӕлукӕлагъӕх. Пчӕагъӕр 2:0-у Волгоград

иеджакӕлохӕм зӕлукӕгъуыр тшӕуахыгъ.

Яцӕнӕрӕ чыплӕм икъыдӕхын фӕгъӕхыгъӕ ешӕгъум Ростов хӕкумрӕ Адыгеимрӕ щызӕлукӕлагъӕх. Пчӕагъӕр 5:0-у тифутболистмӕ къахъи, джӕрз медальхӕр къафагъӕшъошагъӕх. Щытхъуыр къыдзыхыгъӕхӕм тигуапӕу ацӕлӕхӕр къетӕлох: **ӕцӕ Анзор, ӕпӕзӕо Мурат, Алхъо Астемыр, Болӕкӕо Айдӕмыр, Бжъӕнтхӕлӕ Аслъан, Дзыбӕ Мурат, Избӕшӕ Ислъам, Пшыхъожъ Ислъам, Чурсин Даниил, Щӕт Ахъмӕд.**

Футбол ешӕлӕу тиреспубликӕ илӕр хӕпшыкӕу нахыбӕ мӕхъу.

Спортӕм пыщагъӕхӕм япчӕаги, ялӕлӕсӕныгъи зӕрӕхӕгъӕхъуагъӕм тегъӕгушӕ.

НАРДХӔР

Яешӕлакӕ зыкӕелӕты

Хӕгъӕгум иухъумакохӕм я Мафӕ фӕгъӕхыгъӕ зӕнӕкӕохъоу нардхӕмкӕи Мыекъуапӕ щыкӕуагъӕм нӕбгырӕ 14 хӕлӕжъӕгъ. Сатыум пылӕ Рита Караманъанс ыгъӕунӕфыгъӕ кубокхӕм, шӕуафтынхӕм якъыдӕхын фӕзӕнагъӕхӕм ухъазырыныгъӕ дӕгъу къагъӕлӕгъуагъ.

Яцӕнӕрӕ чыплӕр зыхыштыр зӕрӕмыгъашӕу Пӕнӕшъу Мыхъа-

модӕрӕ Тӕтӕр Алырӕ зӕдешӕлагъӕх. Зӕнӕкӕохъу хӕгъӕунӕфы-

кӕырӕ чыплӕхӕр бӕрӕ къащыдзыхыгъӕу опыт ин зилӕ М. Пӕнӕшъу 2:0-у текӕуи, джӕрз медальыр ыхыгъ. Республикӕм импорт иветеранхъу Азиз Оганесянрӕ Семен Манашировымрӕ апӕрӕ чыплӕм икъыдӕхын щызӕнӕкӕохъуагъӕх, пчӕагъӕр 23:1-у ешӕлӕгъу А. Оганесян ыхыгъ.

Нардым пылӕхӕр аныбжъхӕмкӕи, ясӕнӕхӕтхӕмкӕи лӕшӕу зӕтекӕых. Спортӕм зӕфищӕхи, нӕлуасӕ зӕфиштыгъӕу ахӕтыр бӕ. Мӕлылфӕгъу мазӕм илӕсӕбӕрӕ спортӕм лӕф щызышӕгъӕу Даур Вячеслав фӕгъӕхыгъӕу шӕжӕ зӕнӕкӕохъу Мыекъуапӕ щыкӕлошт.

Нӕкӕубгъор зыгъӕхъазырыгъӕр ЕМТӕИЛЬ Нурбий.

Зӕхъыщӕагъӕр ыкӕи къыдзыхыгъӕкӕырӕ:

Адыгӕ Республикӕм лӕпкӕ Иӕфхӕмкӕи, ӕкӕиыб къӕралхӕм ащыпсӕурӕ тильӕпкӕгъӕгухӕм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхӕмкӕи ыкӕи къӕбар жъугъӕм иамалхӕмкӕи и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскӕр, 236

Редакциер зыдӕшылӕр:

385000, къ. Мыекъуапӕ, ур. Первомайскӕр, 197.

Телефонхӕр:

приемнӕр: 52-16-79, редактор шъхъаӕм иапӕрӕ

гуадзӕр: 52-49-44,

редактор гуадзӕр-пшӕдӕкӕиыжъ зыхырӕ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыргъӕр:

Урысые Федерацием хъутын Иӕфхӕмкӕи, телерадиокъӕтынхӕмкӕи ыкӕи зӕлӕы-ӕсыкӕи амалхӕмкӕи и Министерствӕ и Темыр-Кавказ чыплӕ гъӕлорышӕлӕ, зӕраушыхъатыгъӕ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырӕр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапӕ, ур. Пионерскӕр, 268

Пчӕагъӕр

4000

Индексхӕр

52161

52162

Зак. 571

Хъутыным узщыкӕлтхӕнӕу щыт уахътӕр Сыхъатыр 18.00 Зыщыкӕлтхӕгъӕх уахътӕр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъаӕр

Дӕрбӕ Тимур

Редактор шъхъаӕм иапӕрӕ гуадзӕр

Мӕшлӕкӕо Саид

Редактор шъхъаӕм игуадзӕр —

пшӕдӕкӕиыжъ зыхырӕ

секретарыр

Хъурмӕ Хъусен